

ПРИФАЌАЈТЕ СЕ' ШТО ВИ СЕ СЛУЧУВА
КАКО ДА ПРИМАТЕ ОД РАЦЕТЕ БОЖИ.

ТРУДЕТЕ СЕ СЕКОГАШ ДА ИМАТЕ НА УМ
ДЕКА БОГ, НАВИСТИНА,
УПРАВУВА СО ЖИВОТОТ НА СЕКОЈ ЧОВЕК
И СО ЦЕЛИОТ ЧОВЕЧКИ РОД.

АКО НАУЧИМЕ ДА ИМАМЕ
ДОВЕРБА ВО НЕГО,
СИТЕ ИСКУШЕНИЈА
ЌЕ НИ БИДАТ ПРИДОБИВКА.

Инцил N

Со благослов на Блажениот
Архиепископ Охридски и Македонски
г. г. Стефан

Архимандрит Ефрем
Виноградов-Лакербаја

Превод од руски
Монахиња Гаврила

Наслов на оригиналот:
Игумен Н. "Не бойся, малое стадо!", (издание третье)
Даниловский благовестник, Москва, 2001 - 96 с.
ББК 86.372/ Н 39 / ISBN 5-89101-068-2

или
Игумен Н. "О духовной бране в современном мире"

**НЕ БОЈ СЕ,
МАЛЕЧКО СТАДО**

издава
Манастирот на
Успение на Пресвета Богородица
на Матка, Скопска Епархија

**ДА СЕ ЖИВЕЕ ПОДВИЖНИЧКИ
ВО СОВРЕМЕНИОТ СВЕТ**

**Македонска Православна Црква
- Охридска Архиепископија**

ПРЕДГОВОР

на оригиналот

Книгата што им ја предлагаме на нашите читатели се состои од беседи на духовникот кон неговите духовни чеда почетници што го избрале монашкиот пат, но не е наменета само за монасите. Ќе биде занимлива за сите христијани кои тежнеат да водат духовен живот со длабоко внимание, за сите коишто се стремат да си го очистуваат своето срце. Дава одговори на тешките прашања што си ги поставуваат луѓето коишто сакаат да одат по тесниот пат на спасението и да ги победат искушенијата на современиот свет. Како да се однесуваме, како да ја препознаеме тактиката на демоните што ги ловат човечките души, како да се заштитиме од лажно-благодатните доживувања, како да изградиме правилен систем на вредности, како да ја сочуваме радосната состојба на духот..., на овие и на многу други слични проблеми посветено е ова издание.*

*Архимандритот Ефрем Виноградов-Лакербаја, познат меѓу православните читатели под псевдонимот Игумен N, е свештеномонах и духовен отец на монаси и мирјани што се подвизуваат во Руската Право-

славна Црква. Достапни дела на овој отец со абхазиско потекло се бројни написи и есеи со богословско-подвижничка содржина и значајни духо-полезни книги, меѓу кои: „На горите на Кавказ“ (што е рецензија на пишаното сведоштво на монахот Меркуриј Попов за животот на каваските пустино-жители во времето на болневичките прогонства), „Скриениот Атон“, „За еден древен страв“, „Меѓу Небото и пеколот: Патот на Вистината и патот на заблудата“, „Срцето што љуби. Мечката на схимонахинката Елена“ и „Од што сакаат да не спасат НЛО, екстра-сенсите, окултистите, магите?“ (зборник на неколкумина автори во издание на „Даниловскиот благовесник.“).

Денес авторот го исполнува своето служење во Црквата Божја како настојател на еден од скитовите на Спасо-Преображенскиот Валаамски Манастир.

(Заб. прев.)

СТОЈТЕ ВО СЛОБОДАТА СО КОЈАШТО ХРИСТОС НЕ' ОСЛОБОДИ! *

(Гал. 5, 1)

Кој уште од православните христијани не читал кај Светите Отци за духовната борба, за искушенијата со демоните, за нужноста од борба со тие искушенија?

„Искушение!“, често извикуваме и кога е тоа така и кога не е - говорејќи за неволите и конфликтите што сме ги доживеале. Но, дали се сите подготвени на правилен начин да се изборат со овие `искушенија‘, за да ни бидат тие од духовна полза? Ние понекогаш не ни претпоставуваме колку е тенкосетна тактиката на непријателот на човечкиот род, не ги распознаваме неговите методи и стратегијата со којашто тој ги лови човечките души. Би сакале да одиме по патот на спасението без подвиг или со минимален напор, нè плаши потребата од ПОСТОЈАНА САМОСТОЈНА БОРБА. Не е ли тоа причината што на некои од почетнициите сега веќе не им одговара духовното раководство на „обичен свештеник“, туку неизоставно им е потребен „старец“ - но не за да научат како да ја придобијат благодатта на Светиот Дух, туку единствено за да ја симнат од себе одговорноста и да ја префрлат на духовникот?

* Предговор на издавачот, „Даниловскиот благовесник“

Меѓутоа, старчеството е дар на прозорливост. Митрополитот Антониј Сурожски пишува дека неко може да биде `старец‘ само со дар на особена благодат Божја... И како што никој не може да научи како да стане генијален така никој не може да научи ни да биде `старец‘, бидејќи вистинските духовни раководители им овозможуваат растење на своите духовни чеда, но никако не „управуваат“ со нив, ниту „ги кршат“ сакајќи да ги вподобат на себе. Неоспорно, христијанинот треба да биде во послушание на духовен отец. Но, за почетникот, за оној кој не вкусил духовна борба, опасно е да западне под влијание на таканаречените „младостарији“ (кои сè уште ја немаат потребната духовна зрелост), кога не постои духовно расудување и трезвеномислие.

До несакани исходи доаѓа не толку заради духовна неопитност колку заради духовната мрзеливост, небрежност, неспособност и отсуството на желба да се внимава над гревовните движења на својата душа.

Но, да се присетиме на зборовите на Апостолот Павле: „Стојте, значи, во слободата со која нè ослободи Христос, и не подавајте се повторно под ропски јарем“ (Гал. 5, 1). Да се воспитуваат во себе својствата на Христов војник - духовната будност, расудувањето, умешноста да не се одбегнуваат тешкотиите, и во борбата да се сочувва радосното расположение на духот - колку само му недостига ова секому од нас!

НАЈЗНАЧАЈНОТО ЖИВОТНО ДЕЛО

Основна причина за нашите страдања е неприфаќањето на Божјата Промисла. За исправниот став кон животните околности. Што очекува Господ од нас во тешка ситуација? Принцијипи на анализа на дадена ситуација. Основна цел на Божјата поука е борбата со порокот и неговото искоренување. Довербата во Бога е клучот за успехот во подвигот. Како да научиме да ги сфаќаме луѓето.

Возљубени сестри!

Најнапред сакам да ве замолам да не обрнувате внимание на никакви големи или мали страдања, бидејќи нив е апсолутно неопходно да ги доживее секој што тргнал на патот кон спасението, та не обсирајќи се на надворешните и на внатрешните искушенија да ја сочувате во срцето радоста во Господа, имајќи на ум дека сите наши неволji, како и нашиот живот, брзо поминуваат.

Најчесто до паѓање на духот, до униние, доаѓа од тоа што ние не можеме „да се отфрлиме себеси“. Или не ни одговараат условите во коишто Господ нè поставил, или не ни се допаѓаат луѓето што нè опкружуваат или сме незадоволни од она што го говорат

или прават. Незадоволни сме бидејќи постојано сакаме сè да биде токму онака како што сме си замислиле. Со тоа всушност не ги прифаќаме условите во коишто нè поставила „судбината“, како што би рекле мирјани. Но ајде да се присетиме дека со светот не управува судбината, туку Господ Седржителот.

Треба да научиме да ги прифаќаме и луѓето со коишто сме опкружени и сите настани во животот како даденост, дарувана нам од Бога, како околност во којашто благоизволил да нè постави Господ. Да прифаќаме, а не да осудуваме. Зарем ние ќе судиме за Божјата Промисла? Не, ние нема да судиме, немаме право на тоа, ќе бидеме мудри и ќе се обидеме да расудуваме. Нам непрестајното расудување ни е едноставно неопходно.

За почеток да ги разгледаме околностите во коишто Бог нè поставил да го поминеме својот пат на спасение. Која било од вас, во какви околности и да да се нашла, треба да умеете да ги испита, т. е. да се обиде трезвено да расуди: во какви услови е поставена, што придонесува таму за успех во исполнувањето на целта на нашиот живот, а што ја попречува.

Потоа, поаѓајќи од овие анализи, потребно е да се научи себеси да си поставува задачи чие правилно решавање и го очекува Господ. Поставувањето на задачите ќе биде втората етапа од нашето расудување. Гледате ли, ние како повторно да сме се нашле во клупа и решаваме:

1. Задача: Од точките А и Б во средба еден кон друг се упатиле два воза.

2. Потребно е: Да се пресмета растојанието од укажаните точки до точката на средбата со возовите:

3. Решение...

4. Одговор...

Правилната анализа на условите што ни се дадени (на „даденоста“) и секако, правилното поставување на задачата („потребното“) веќе ја гарантираат половината од успехот на решението. А ако не сакаме да ги решаваме задачите што се зададени пред нас, нема да можеме да се искачуваме понатаму по духовните скалила. Патот кон спасението, пак, е секогаш пат на искачување, и Господ нè води по него задавајќи ни да решаваме сè нови и нови задачи што ни се апсолутно неопходни. Тие претставуваат вежби преку кои можеме да придобиеме добродетели какви што се на пример: трпението, самоодрекувањето, будноста, трезвеноста и се разбира - смирението.

Каква задача ни е поставена сега?

Постои манастир во кој од светот којшто џелиот е потонат во похоти, суета, егоизам и грубост, дошли оние коишто успеале да сфатат дека животот не е бесмислена и бесцелна суета која неизбежно завршува со смрт... Овие луѓе, за разлика од мноштвото други луѓе, успеале да ја увидат во него смислата и џелта. Онаа џел којшто во потполност ни ја открил само Христос: преку обожение до богоносиновување

во Царството на Вечниот Живот.

Но, иако оваа џел е бесконечно голема, а таа всушност е и единствената смисла на нашето постоење на земјата, денес е потешко да се оствари од кога било порано. Се работи за тоа дека наспроти желбата да одиме по Христа, т. е. да се движиме по патот на спасението, ние го внесуваме во манастирот џелиот свој гревовен товар од навики и идеи што сме ги стекнале во светот, како и неисправниот, нехристијански поглед на својата личност, на луѓето и на нашите меѓусебни односи, сите последици на девијантното и безбожно воспитување.

Не треба да се плашиме да поставиме дијагноза: сите што доаѓаат во манастир се болни. А главното заболување од кое боледуваат е самољубието, во сите негови пројави и облици. Разликата е само во тоа што едини се повеќе болни, а други помалку. На сите им е потребно лекување, но мошне важно е да го спасуваме лекувањето. Средство за тоа постои: благодатта Божја која ги исцелува човечките души се излева на нас во Светите Тајни на Црквата, во молитвата, во животот според заповедите. Но има една заедничка неволја што е карактеристична за нашето претпоследно време: речиси потполното отсуство на духовно раководство. Тоа е знак за последните времиња коишто ги предвиделе големите Свети Отци во минатото. Тоа е причината зошто е толку тешко да се спасуваме! Излегува дека сега секој се спасува сам,

би можело да се рече - самостојно. Од тоа не може да се побегне. Мораме да ги прифаќаме условите коишто денес објективно постојат и нималку не зависат од нас. А сепак треба да се спасуваме! Во светот е уште денес (за повеќето луѓе) - погибел. Слава Му на Бога што сè уште ги имаме чудесните духовни книги „Лествица“ и „Невидливата борба“ и делата на Св. Игнатиј Брјанчанинов, а понекогаш успеваме и со некој од духовно поопитните да позборуваме, ...тука се поуки, тука е и поддршката.

Во врска со втората точка од нашата задача ќе укажеме на главното - секаде и секогаш да си поставуваме пред себе цел: борба со некој наш порок, страст, навика. Да погледнеме добро кај Светите Отци какви начини постојат за да ги победиме своите слабости, а потоа се разбира свесно да се бориме за искоренување на овие штетни плевели за душата. Да се бориме барајќи помош од Господ.

Еве што ќе кажам од искуство: набљудував монаси кои поминале и по десет или дваесет години во манастир. Се чинело дека живеат како што би требало, немало особени приговори кон нив, дури ги сметале и за благочестиви. Меѓутоа, штом ќе се соочеле со некое големо искушение лије в лије, веднаш пагале и нивниот пад бил забележлив за сите. Зошто? Токму затоа што тие во манастирот едноставно живуркале. Живуркале и на тоа сè се завршувало. Изгледало дека се молат и се причестуваат, но никогаш

со ништо во себе сериозно не се бореле. Дури не ни размислувале за можноста за борба. Така, и целиот живот може да се помине во монашка риза и во манастирот да се заврши како сува земја.

Ако не се научиме да се победуваме себеси во малите искушенија, неизбежно ќе паднеме кога ќе настапи големо искушение, кое е неминовно за секого. Па вие знаете колку демоните не го сакаат монаштвото...! Тие нема да ја прекинат војната до самата смрт наша. Ајде навреме да се подгответиме, да се научиме да војуваме! Не заборавајте дека вие сте Христови војници и дека војувате за спасение, пред лицето Божјо. Вие, значи, повеќе не сте претставнички на „послаб пол“, туку војници, бидејќи во Христа, како што рекол Апостолот „нема веќе машко или женско“ (Гал. 3, 28).

И така, прифаќајте ги сите случувања во животот како да ги примате непосредно од Божјите рајџе! Трудете се секогаш да имате на ум дека Бог преку духовните законитости, а понекогаш и со непосредно влијание, навистина управува со животот на секој човек и со целиот човечки род. Ако се научиме да имаме доверба во Него, т. е. да Го молиме Тој Самиот да управува со нашиот живот, тогаш сите искушенија, сите поуки и задачи ќе ни бидат на полза, ќе нè збогатуваат со опитот на борбата заради основната цел на нашиот подвиг: духовно-моралното самовосовршување.

Никогаш не паѓајте во униние; од сè, дури и од грешките извлекувајте опит. Со тие со коишто се среќавате во животот бидете мошне внимателни, бидејќи во нашите времиња лубето веќе не се исти какви што биле ни пред дваесет години. Лицемерието, јас би рекол дури „искрената неискреност“ длабоко се вкоренила во душата, станала како нејзина втора природа, израснала и се раширила до такви размери, што не можеме да го сфатиме човекот без долготрајно испитување. Притоа треба да се одбегнува каква било надворешна затвореност, изразување сомнеж. Дури напротив, добро е да се биде благонаклонет кон сите, но сепак можете да му верувате некому дури откако ќе сфатите каква му е душата. Не им верувајте ни на најубавите зборови, гледајте само на делата, на животот, на општата насоченост на човековите активности, мисли, чувства, на моралните особини. Сето тоа ќе ви помогне да сфатите за каков човек се работи. Многу е важно да препознаеме со кого си имаме работа, правејќи разлика помеѓу главното и споредното.

Настојувајте да бидете во мир со сите, клонете се од секакви сплетки и озборувања, чувајте се од нив. Растете во љубовта, кроткоста и радоста во Светиот Дух! Помагајте си една на друга. Нека ве посети нашиот Човекољубив Господ со Својата Милост и да ве укрепи во вашиот подвиг, а јас грешниот секогаш. Му се молам Нему за вашите души.

КАКО ДА ИЗГРАДИМЕ СВОЈ ВНАТРЕШЕН ДОМ

Задача за почетниците: да го префрлите вниманието од надворешните кон своите внатрешни проблеми. Зошто неправилно ги сфаќаме лубето и настаните? За изопаченоста на менталното и на чувственото забележување. Благодатниот мир на душата како заштита од надворешните непријатности. Два периода во духовниот живот на оние што стапиле на подвигничкиот пат. За влијанието на демоните врз сферата на чувствата. Бодрата состојба на духот треба да се одржува со напорот на волјата. За борбата со ропската психология. Што е тоа „едноставност“, а што „сложеност“ на човековата личност?

Забележувам дека поголемиот број прашања и недоуменија кај вас се поврзани со надворешните контакти, а не со проблемите на внатрешното духовно дејствување. За лубето коишто стапиле на патот на самоодрекувањето заради Христа, на патот на подвигот, тоа е од темел неправилно поставен проблем. Нашето внимание и нашите интереси не само што не треба воопшто да се проектираат кон надворешниот свет туку напротив: треба да се навикнуваме на внатрешен

духовен живот со длабоко внимание, и да работиме на себеси. Ова треба да го практикуваме затоа што нашата основна задача е квалитативна преобразба на личните особини, на севкупниот наш внатрешен човек.

Доколку дојде до таа квалитативна промена на душата благодарение на подвигот при содејство на благодатта Божја, верувајте ќе почнете со наполно други очи да ги гледате и луѓето што ве опкружуваат и нивните постапки. Се работи за тоа дека адекватно согледување на надворешниот свет, исправно сфаќање и правилно гледање на луѓето и на настаните од животот е можно само тогаш кога од очите на разумот ќе се тргне нечистата дамка на гревот, кога човековата ментална (разумна) и сензорна, забележувачка (т. е. чувствено-спознајна сфера) ќе се ослободи од непрестајното и неизбежното демонско влијание. А сè додека во душата дејствуваат гревовните склоности не можеме правилно да го поимаме она што нè опкружува, ниту правилно да ги разбреме луѓето и настаните, ниту да градиме правилни взаемни односи со светот којшто нè опкружува, бидејќи нашата совест одамна станала искривена од комплексното дејствување на демоните врз разумот, осетите и чувствата. Гревовните натежнувања во ваков случај се само симптоми на нашата потпаднатост под влијанието на демоните. Искривувањето, како на менталното така и на сетилното забележување, како

што веќе рековме, ќе трае сè дотогаш додека низ напорна духовна борба не се очистиме од своите главни пороци, што е можно само со помош на Божјата благодат.

Целомудрието претставува целосно, правилно мудрување, т. е. севкупно, а не делумно сфаќање на сè што се случува, во сите сложени форми на односите на сите постојни событија. Истовремено целомудрието е и телесна и духовна чистота. Значи, слобода од насилието на оревовените склоности (страсти). Ете, од духовниот опит на многубројните поколенија станува јасно дека исправно сфаќање, т. е. мудрост, може да има само оној што живее целомудрено, всушност во чистота.

Се надевам дека од сето ова разбравте дека не е упатно сега, кога штотуку започнал вашиот духовен живот, да се обидувате да ојенувате, предвремено да судите за постапките на оние што ве опкружуваат. Во секој случај нема да ги ојените правилно, а тоа значи дека нема да знаете ни правилно да се поставите кон нив. За демоните, напротив, е мошне добитно да ја префрлат будноста на почетникот од многу комплексниот и напорен внатрешен подвиг кон надворешните околности од неговиот живот, да му го свртат вниманието кон неизбежните негативни факти од дејствителноста на околната, да го зајакнуваат, дури и да го хипертрофираат чувството на дисхармонија меѓу она што очекува дека би требало да биде и како сè

во Светата обител тој би сакал да изгледа за разлика од она што го гледа во реалноста. На овој навидум наивен начин демоните настојуваат да го успорат духовниот раст на почетникот, но и да го насочат кон наполно спротивна страна. Затоа, не им дозволувајте им, на демоните, да управуваат со вашето внимание. Земете ги уздите во свои раје и насочете го вниманието кон својата внатрешност. Се сеќавате ли што говорел Преподобниот Амвросиј Оптински? „Спознај се себеси, и ништо повеќе не ти е потребно.“

Како да изградиме свој внатрешен дом? Како прво, според зборовите на Преподобниот Серафим, неопходно е да се стекне „духот на мирот“. Голема среќа е кога во нас живее духот на благодатниот мир. Тогаш човекот како непоколеблива карпа стои среде разбеснето море, и никакви надворешни непријатности не можат да го извадат од самиот него до мера при која тој би ја изгубил контролата над своите чувства, осети, зборови и постапки. Таква мирна, џврста, јасна состојба на душата се дарува само со благодатта Божја, за чиешто стекнување треба да се грижиме најмногу на светот.

Постојат разновидни начини на стекнување на **БЛАГОДАТТА**. Најчесто на овој период му претходи друг, можеби доволно долготраен, кога стекнувањето на благодатта се одвива по пат на чинење добри дела, труд за ближните. Овој период е потребен заради стекнување на најважната особина на христијанинот:

САМООДРЕКУВАЊЕТО, којашто никој од нас сам од себе не ја поседува. Основната причина што ние не одиме, не можеме да врвиме по Христос, е што не сме се одрекле од себеси, а тоа значи дека не сме го зеле својот крст. Местото на самоодрекувањето е зафатено во нас од нашето сопствено ‘јас’. Егојентризмот е главната огревовена особина на нашите души. Тој е последица на прародителскиот грев и на општиот пад на целиот човечки род, а се разбира и на нашата огревовеност како поединци.

Вистинската молитва се раѓа во смиреното срце, а смирене се стекнува со самоодрекување. Затоа Господ и нè поставува во почетокот во услови да се учиме да забораваме на себе заради другите, да забораваме на нашиот душевен и телесен спокој, не ставајќи се никогаш себеси пред ближниот, туку ближниот и неговите грижи и потреби да ги ставаме пред своите секогаш... Подвигот во голема мера зависи од тоа како се однесуваме кон своето послушание (значи, кон својата работа). Треба да научиме во себе да подгреваме радосен однос кон секоја наложена работа, имајќи предвид дека таа се врши пред Божјото Око заради нашето спасение, за да ја стекнеме благодатта. Треба да си ја навикнуваме душата со радост да го извршува послушанието - дури и да бара начин како да му помогне на ближниот.

Присетете се, а кој од вас не читал нека прочита, на житието на последниот старец од Свето-

Троицката Сергиева Лавра, Зосима (Захариј), за него-вите први години послушание на месење просфори. Спиеј по три-четири часа (бидејќи едноставно немал повеќе време за спиење), а на богослужењата можел да присуствува само еднаш или двапати во годината, но притоа непрестајно се молел со Исусовата молитва. Какво само смирење, кроткост и самоодрекување стекнал тој! Бог не го отфрлил смиреното и скрушеното срце, како што вели Пророкот Давид, и му го дарувал на Својот угодник дарот на молитвата. Кога дошол во манастирот уште како послушник тој правилно сфатил што бара од него Господ, Кој не без Промисла го поставил во толку тешки услови, така што го лишил дури и од можноста да го исполнува обичното молитвено правило и да ги посетува богослужењата во црквата.

Захариј сфатил од една страна дека е потребно да се научи на самоодрекување заради другите, а од друга страна така ја увидел и потребата да се научи на Исусовата молитва. Работејќи постојано се принудувал себеси да се моли незабележан од другите, така што молитвата со текот на времето станала негова нераздвојна сопатничка.

Уште еднаш би сакал да забележам дека вистинска и длабока молитва со внимание може да се вкорени само на подготвена почва на добро очистено срце. Закоравената и скаменета од гревот на самољубието земја на нашите срци треба да биде изорана со

железнот плут на самоодрекувањето и иситнета со мотиката на самозaborавот. Тогаш и нашите скрушенни и смирени срци „Бог нема да ги отфрли“ (Пс. 50, 19).

Значи, исполнувајќи се себеси незабележано од другите со Исусовата молитва, не збунувајќи сè, со благодарност кон Бога и со радост, фрлете се во својата постела дури и ако немате сила да ги прочитате вечерните молитви. Бог пред сè сега гледа на вашите срци, кои треба да ги држите во чистота од каков било наплив на нечисти помисли во нив. Основна задача во овој период на вашиот подвижнички живот е со сето свое внимание да ја следите чистотата на своето срце во текот на денот.

Но, никогаш нема да успеете да ги стекнете чистотата на срцето и благодатниот мир на душата доколку им дозволувате на демоните да го пренасочуваат вашето внимание кон луѓето што ве опкружуваат. Тогаш вашите мисли ќе бидат зафатени со „анализа“ на туѓите постапки, особено на старешината. Во објаснението што демоните ќе го уфраат во вашата свест овие постапки секогаш ќе имаат негативен карактер и соодветно нанесена емоционална боја, така што колку подалеку ќе се оди понатаму толку почесто ќе се случува тоа. Токму на ваква почва никнуваат фиданките на осудувањето и раздразливоста. Израснуваат во дрвото на мрачното, малодушно ослободување, и ги раѓаат плодовите на најлошите постапки.

Во оваа фаза човекот станува демоноопседнат т. е. неговата свест потпаѓа под целосно влијание на демонските наговори. Каква ли радост за демоните!

Пак и пак ви напоменувам, возљубени сестри, дека секоја тажна состојба на душата, чувството на осаменост и унинението не се ништо друго туку посебно влијание на паднатите духови над нашата чувствена сфера. Тие се во тоа, би рекол, неверојатни виртуози. Присетете се на пример колку музиката во филмот може да придонесе за емоционалното отсликување на настаните што се одигруваат на еcranот, или на пејсажот. Притоа режисерите и композиторите совршено добро знаат дека друга музика во заднината може во целост да го промени чувствениот однос на гледачот кон она што се одигрува, дури и да го направи наполно спротивен. Така на пример, лирски-радосното гледање на некоја снимка од природата може со помош на музиката да се замени со вознемирувачко чувство на очекување на нешто ужасно. Оваа тајна, уште подобро од луѓето, ја знаат за сега за нас невидливите режисери и композитори, кои не навикнуваат, незабележливо од нас самите, да ги ојденуваме луѓето и настаните низ призмата на емоционални доживувања (расположенија) коишто сами тие, непријателите на нашето спасение, ни ги наметнуваат.

Демоните можат, во моментот кога „пациентот“ од автомобилот ќе го фрли погледот на позна-

тиот пејсаж кој полека се губи во далечината (вистински е случајот), да му сугерираат во почетокот носталгично чувство на тага, потоа по некое време да го зајакнат со чувство на осаменост, напуштеност, и на крајот по некое време да го доведат кутриот до најјарно униние, коешто многубројни луѓе ги турнало во непромислени постапки. Тоа е вообичаена, но мошне ефикасна тактика на демоните.

Ама најпогрешното нешто е тоа што „пациентот“ бега! Бега како зајак, само петиците му се гледаат. Бега од манастирот, бега од тешкотијата, бега од спасението. Тој веќе никаде нема да го пронајде спокојот и добрите услови. Откако еднаш ќе го соплада човекот демонот добива над него уште поголема власт, и веќе не му дозволува да се ослободи од јаремот на неговиот притисок. Тој ќе го гони несреќникот од едно место на друго, не оставајќи го да се „вклопи“ никаде, секаде ќе му наметнува помисли на нездадоволство, навреденост и раздразливост, на сите можни начини.

„Почетните состојби“ (како што ги нарекуваат психијатрите) што се резултат на ова постојано нездадоволство можат да бидат разновидни, но секогаш се тажни, сè до падот во смртен грев, ерес или целосно губење на верата.

Разоткривајќи ви ја тактиката на војување на нашите противници против нас, јас сакам вие да научите како да им се спротиставите. Затоа е потребно

постојано да се внимава на својата духовна состојба, и со напорот на волјата да се одржува во себе радосен однос кон сè - и кон заморот во работата, и кон не-пријатностите што ни ги задаваат ближните. Да се стекне контролата над своите чувства, тоа е патем да споменеме слабата страна на женската природа. Но, вие сепак треба да знаете да се контролирате, инаку не ќе можете да ги одбегнете сатанските мрежи. Запомните: единственото нешто кон кое ви е дозволено да изразите лутина, тоа се вашите сопствени гревови и неискренети грешни навики. Но и тоа лутење не треба да биде прекумерно, за да не ви ослаби ревността во долготрајната борба, којашто во некои случаи се води дури и со години.

И порано сум ви кажал да не примате никакви непријатности и навреди во срцето, освен кон своите гревови. Во овој живот сè брзо минува. Погледни, веќе нема ништо: ни небо, ни луѓе! Сè што уште може вам да ви се случи веќе било пред вас, и сè поминало. И вашите неволи ќе поминат. А вие насочете го погледот кон Христа, нека не ве поматува ничиј завидлив и непријателски поглед и ничии чудни навредливи фрази. Чувајте ја бодроста на духот, јврстината, внатрешната слобода во склад со послушанието и целосното бестрастие.

Стравот, ласкањето, колебливоста (двоумењето), лијемерието, човекоугодувањето, сето тоа се елементи на ропската психология којашто во човекот на

„новото комунистичко уредување“ ја негувале комунистичката школа и комунистичкиот систем. Сите низ тоа поминавме, но ова ропско советско наследство треба да го корнеме со усвитено железо од своите души. „Стојте во слободата со којашто Христос ќе ослободи“, ќе поучува Apostolot (Гал. 5, 1). Престанете да бидете слепци, станете христијани, и најпосле - дејца Божji! Имајте го ова на ум и негувайте ја во себе бодрата состојба на духот, желбата да се борите со тешкотиите. Стекнете добар борбен дух, помнејќи дека сите ние сме Христови војници.

Покрај другите особини, возљубени чеда, сите нам мошне ни е потребна едноставноста, и тоа токму во онаа смисла во која овој збор се сфаќал од дамнина. Едноставноста претставува монолитност, џеловитост, која исклучува каква и да е расцепканост, подвоеност на карактерот. Изразот „едноставен“ е противноста на изразот „сложен“, којшто потекнува од глаголот „сложува“, т. е. составува разни делови во едно. „Сложениот“ човек е човек раздвоен, растроен, преполовен. Тоа е единка во која е населен еден, два, три, а понекогаш и легион демони, од кои секој си има свој карактер. Овие карактери излегуваат на виделина на периоди: во зборовите, во мислите и постапките на човекот кој е опседнат од демоните, (т. н. `алтернативна свест` на речникот на психијатрите). Затоа тој често и самиот себеси не може да се разбере во сиот хаос од страсти и расположенија, а да

не заборуваме за тоа колку другите не можат да го разберат. Во ова денешно време постојано наидуваме на случаи кога во еден човек постојат две наполно спротивни природи. Тоа е вообичаена варијанта на демонот којшто се всеслил во човекот и јасен пример на неговото влијание врз неговата душа. Всушност, едноставноста, според евангелското толкување, претставува единство, целовитост на карактерот, а како последица на тоа - отсуство на влијанието на демоните врз личноста.

Ете на што повикува Христос, говорејќи: „Бидете мудри како змии, а незлобливи како гулаби“ (Мат. 10, 16). Толку неопходната мудрост и вам и нам, е дар од Бога, и треба постојано да ја бараме од Него. Во сè што преземаме треба секогаш да Го молиме Господа: „Вразуми нè, поучи нè, просветли нè, а ако треба - исправи нè!“

Доколку полека се движиме по овој пат, наскоро сите надворешни проблеми коишто настануваат при неизбежните контакти со оние што нè опкружуваат (кои како и ние се далеку од совершенството), сами од себе ќе ги снема како што паѓа струп од зарасната рана.

НИКОГАШ НЕ ПРЕСТАНУВАЈ ДА СЕ БОРИШ

Цели на Божествената посета. Двете состојби на душата. Борба за молитвата. Биди радосна, весела и добра душа.

Многу е добро што не се срамеше да раскажеш за двете необични состојби што кај тебе следеле една по друга. Би можел за нив да го кажам следново: на секој човек барем еднаш во животот (а се случува повеќепати) Господ како да му се открива, реално му ја покажува Својата помош и сила. Му помага на човекот да сфати и да почувствува каков треба да стане, всушност како да му ја укажува целта на подвигот, а потоа повторно го остава да остане сам со себе, во онаа кутра состојба во којшто човек пребива поради своите гревови ако не се подобрува. Понастаму веќе секој сам си го избира патот по кој ќе оди. Ако човекот дотогаш не Го познал Бога, ваквите Божествени посети го тераат да се замисли: да Го прифати Него и Неговите заповеди или не. Изборот меѓу ова или она решение Создателот во потполност му го препушта на самиот човек. Многумина, да напомнеме, свесно се одрекуваат од Бога: „Па што? Иако

Бог постои, што се однесува до мене јас не сакам да живеам според Неговите заповеди. Тие ја спречуваат мојата слобода. Сакам да живеам според својата волја - како што јас сакам!"

Но, во твојот случај целта на Божјата посета била друга. Со оглед на тоа што ти си човек кој стапил на патот на спасението, и кој ги прави првите чекори по него, Господ, гледајќи ги состојбите што те обземаат - дрскост, негодување, осудување, незадоволство, роптање, стомакоугодие и друго - ти дарувал да вкусиш лично каква би можела да бидеш и како би се чувствуvalа доколку со добар подвиг, стекнувајќи ја благодатта Божја, би се преобразила квалитативно. Си спомнуваš ли како во оној миг се смириле брановите на раздразливоста и незадоволствата на душата, скриени со Божјата рака, и настапила тишина, како да е убав сончев ден? Се сеќаваш ли како однекаде се појавиле сили да потрпиш самопринудувајќи се, да се воздржиш од земањето храна надвор од благословената трпеза и навреме да стануваш од постела? Присети се на новото живо разбирање, на новото чувство и поимање на старите молитви на самата богослужба. Како да ти паднал завој од очите, и она што порано само си го слушнала, сега си го видела и си го почувствуvalа во неговата полнота. Еве како, мајчишке моја, благодатта Божја ги оживува нашите сетила огрубени под струпјето на гревот. Еве каков Христов мир чувствува душата во којашто се вселила благо-

датта на Светиот Дух! Сега ти го знаеш тоа и самата, како што ја знаеш и целта која преку оваа посета ти ја укажал Самиот Господ. А потоа на Бога Му било угодно да ја вкусиш лично и состојбата на помрачената душа, состојбата под дејството на демонот, кој има власт над душата на грешникот. И што повеќе гревови имаш и неговата власт е поголема - со тоа е и помрачна, помрзлива, помлтава, и потешка душата. Станува нечувствителна кон сè што е свето, умот не прима ништо духовно, чувствата како да се умртвени.

Значи, пред тебе се наоѓаат две патеки, две џели, две конечни состојби на душата. Господ ти остава избор. Разликата е само во тоа што првата, благодатна состојба на душата, се постигнува со голем труд и напор, со солзи и со самоодрекување, а втората си доаѓа сама од себе: треба само „да си ги скрстиш рајете и да престанеш да се бориш со себеси, со своите гревови, со својот стар човек“. Но за да се постигне големата џел потребно е претходно да се научиме да си поставуваме конкретни постапни џели во разните етапи од својот духовен пат, да не се задоволуваме со постигнатото, туку да одиме понатаму, напредувајќи.

Понекогаш се случува човек да чувствува такви напади од страна на непријателот што не може дури ни да се моли. Но, сепак не смее да очајува. Како што знае, макар и со џивкање, тивко, како глувче: „Господи, не оставај ме! Господи, поштеди го Своето

создание! Боже, сожали се на мене! Помагај, Царице Небесна!" Така воздивнувајќи, со последните сили чекај помош, и трпи го нападот како да си паднала на дното од бездната. Токму сега не ти е дојдено до битка. Би попречекала, само да се преживее - и тоа е доволно! По извесно време неизоставно доаѓа Божјата помош, и налетот на непријателот завршува. Веднаш ќе треба да се обнови молитвата за постепено да се вратиме во претходните кругови. Така, непрестајно станувајќи после падот, треба да ползиме напред. Сето тоа се однесува и на сонот и на храната. Главното е: никогаш да не престане човек да се бори, а ако мора привремено и да отстапи, во мигот кога ќе пристигне помошта, треба одново да преземе напад. Но и овде е неопходна претпазливост. Во духовните работи преполемата ревност е штетна - и тоа доаѓа од непријателот. На пример, од почетниците не треба да се бара да спијат помалку од шест часа. Храна треба да се зема онолку колку што е потребно за да не се чувствува замор, во случај на физичка работа. Ако има многу работа, треба да се јаде до ситост. Но, не и да се прејадуваме.

А сега за молитвата.

Веројатно се сеќаваш, уште порано кога доаѓаше во нашиот манастир јас ти говорев често за тоа дека молитвата е најдејствителен начин за здобивање на Божјата благодат. Кога ќе се стекне благодатта, доаѓа до промена на џелото духовно устројство на чо-

векот: на неговата волја, умот, чувствата, сеќавањата. Тие се чистат и се просветлуваат под дејството на благодатта. За да не го допуштат ова, демоните на сите можни начини се трудат да го одвојат човекот од молитвата, или во краен случај постојано му прекрат додека се моли. Во текот на џелиот живот неопходно е да водиме борба за молитвата, да правиме напори над себеси, онолку колку што Бог ќе даде сили. Но не само што треба да се принудуваме да се молиме туку треба и да се молиме **со внимание**. Оваа наука, како и секоја друга наука, бара голем труд. Но, во нашата наука, т. е. во духовната, потешко е: демонот ја попречува. А сепак, треба да се молиме со внимание. Само внимателната молитва создава невидлива врска помеѓу словесната душа и Бога. Благодарение на молитвата ние за возврат добиваме поточе од благодат, како од извор на жива вода. Ти засека не треба да влегуваш со молитвата во сријето, инаку ќе паднеш во демонска прелест како многумина неупатени ученици. Учи се да се молиш внимателно, со умот, а подоцна веќе ...ќе видиме.

Не препуштај им се на стравовите, зашто тоа е од непријателот: биди радосна, весела и добра душа, барај непрестајно помош од Бога и застапништво од Пресвета Богородица.

КАКО ДА ВЛАДЕЕМЕ СО СВОЕТО ОДНЕСУВАЊЕ

За „прелеста“. Кој може да го отрезни определестениот? Како демонот „надгледник“ влијае на проценката на нашето однесување (неговиот стил). За исправањето на душата со методот „духовно планирање“. Практични совети препорачливи при примена на методот за стекнување смирене. Како се стекнува скромност.

Чедо, благодари Му на Бога што сè уште имаш критички став кон својата духовна состојба. Каако инаку може да се нарече ова освен милост Божја? Се работи за фактот дека обично кај сличниот „тек на болеста“, со симптоми налик на твоите, луѓето во целост ја губат можноста да се видат себеси отстрана, ја губат способноста да се однесуваат критички спрема себеси. Таа бедна состојба се нарекува „прелест“, и ја покажува демонската определестеност на човекот за неговите замислени квалитети или за неговата праведност или за неговата непогрешливост, а во целина укажува на самозанесена гордост, која повеќе никој и ништо не може да ја поколеба. Оваа состојба може уште да се нарече еден од облиците на

духовна смрт. На човекот кој се заплеткал во мрежите на гордоста и којшто тоа не го гледа, практично не може да му се помогне, бидејќи тој нема и не може да има ниту еден авторитет освен себеси. Единствената надеж се полага уште на Бога. Тој е Единствениот Кој може да го отрезни несреќникот, но тоа е можно по правило само по пат на големи страдања. Доколку до нив не дојде, таков човек станува извор на непрекинато измачувуње за оние што го опкружуваат, а при тоа тој самиот ниту го гледа тоа ниту го чувствува. Веќе и самото негово присуство може мачно да дејствува на оние што се покрај него. Чедо, не дај Боже ова да го доживееме!

Болеста започнува оддалеку, од помали гревови; обично од детскиот egoизам, кој кога нема да наиде ниту на внатрешен отпор кај детето ниту на отпор од страна на родителите и околината така прврсто се вкоренува во карактерот на човекот, што се сраснува со него, та демонот „надгледник“ којшто на почетокот го негувал и го полевал дрвото на гордоста, може малку да здивне. Потоа веќе дрвото што зајакнало - расте, и самото се развива, и на крајот се појавуваат плодовите: високо мислење за себе, неспособност да се поднесат нечии замерки, раздразливост, неприлагодливост, исмејање на туѓите недостатоци, постојано критикување на постарите, и заповеднички (а понекогаш и заштитнички) тон во однос на младите. Како што покажало искуството ваквите луѓе, осо-

бено ако притоа поседуваат и надареност, многу е по-тешко да дојдат до Бога од другите.

Но, еве, по неискажливата милост Божја, на та-ков човек му се отвора можност да ја спознае Вистината, и тој не Ја отфрла, туку тежнее со сријето кон Изворот на секоја вистина, добродетел и љубов - кон Бога. Тогаш Божјата Вистина му ги отвора очите за да ја види смислата на постоењето, на настаните што се одвиваат во него, му го дарува единственото исправно познание на доброто и злото: не од гледна точка на земните научни мудрувања, туку директно од Бога. Тогаш тој почнува исправно да се гледа себеси, и правилно да се ојенува. Тогаш му се открива и бездната на падот, и тоа не само на неговиот - преку ова откровение тој е во состојба да го спознае и да го почувствува падот на целиот човечки род. Ете ја задачата над којашто вреди човек да се потруди, и да одлучи да се извлече од пропаст! Ова го очекува од нас и Создателот. Но, оваа задача не се решава ниту за еден час ниту за една година, бидејќи гревот ни станал карактерна особина т. е. навика, шаблонска реакција на она што нè опкружува, или нешто што се прави безмалку наполно автоматски, несвесно. Тоа се плодовите на овој труд благодарение на којшто демонот „надгледник“ шармантно тренирајќи нè многу години како Павлов својот пес, предизвикал кај нас, (исто како научникот кај спомнатиот пес) „условен рефлекс“ на извесен стил на однесување, како и на

прилагодено ојенување на самите себеси.

Слава на Бога, тебе постепено ти се отвараат духовните очи да се видиш самата себеси. Сепак, иако е добро со умот да ги согледаш своите лоши особини, тоа сè уште не е доволно. За да се спасиме уште треба да се бориме за исправање на својата душа, на нејзиниот карактер, нејзините навики. Тука треба да дојде до израз творечкиот пристап, да го примениме сиот свој педагошки дар, но не во однос на другите, туку кон самите себеси, за да создадеме применлив метод за искоренување на огревовените џрти на карактерот.

Ти советувам да се вооружиш со следниов функционален метод на борба со своите недостатоци: да го наречеме условно метод на „духовно програмирање“, но имај предвид дека него не треба само да го прочиташ туку упорно да го применуваш во животот. Значи, на почетокот од секое утро потсети се како треба да се однесуваш во оваа или онаа ситуација во текот на претстојниот ден. Притоа треба претходно да расудиш за правилниот начин на реагирање во ситуации на искушенија што ти се познати, и да се присетиш на тековните животни околности во коишто се наоѓаш за да увидиш како треба да го примениш соодветниот модел на реагирање за тој ден. Со други зборови, потребно е во својата меморија однапред да внесеме план на дејствување кој е наполно спротивен на вообичаените, автоматски извршувањи, огревовени

реакции. Во тоа ќе се состои твојата свесна борба со гревот и со длабоко вкоренетите условни рефлекси на однесување, на кои сите нас незабележливо нè обучува демонот „надгледник“ уште од раното детство. А сега да разгледаме и некој за тебе корисен пример за примена на постапката „духовно програмирање.“

Се надевам добро ти е познато дека за исцелување од така тешка и распространета „болест“ како што е гордоста Светите Отци како лек им го предлагале на своите ученици подвигот на отсекувње на својата волја. Да се обидеме да ја споиме оваа низ вековите докажана вештина за искоренување на гревот со горе посочениот „метод на програмирање“.

Со оглед на тоа дека ти секогаш се обидуваш да си го истераш своето, сметајќи ги своето мислење и својот начин на однесување за најправилни, потребно е заради борбата со понижената гордост да ја запомниш и да ја прифатиш во свеста следнава мисла: „Во сите случаи кога пред себе имам избор да одберам меѓу своето и туѓото мислење, треба без приговор да го прифатам туѓото и да постапам онака како што сака сестрата, во сите случаи освен ако тоа не се коси отворено со заповедите Божји.“ Секако, ќе биде потребно да ја напречнуваш својата волја, да станеш помала од синапово зрно кога ќе газиш врз себе (за да не противречиш), но сепак ќе се натераш себеси да не постапуваш како што сакаш ти, дури и во ситуацији

кога од аспект на практичното дејствување твојата варијанта е несомнено подобра.

Запомни, за Бога сè што вие правите околу одржувањето на манастирската економија е дребност, колку и да ви се чини вам тоа важно, во сите ваши работи и во меѓусебните односи. Тој ја набљудува (имај на ум дека Духот Божји секогаш пребива во нас) пред сè душата: какви побуди ја раководат, дали ќе добие полза од тој труд, често - ти тоа и самата го знаеш - се случува човекот да прави корисно дело за другите, но го прави од гордост, од суета. Таквото дело не Му е угодно на Бога, затоа што ја води душата во погибел. А во сиот свет нема ништо посакаојено од душата, нема ништо поважно од нејзиното спасение. Но ете, на некоја сестра ѝ се чини дека ако таа не го направи нештото никој не ќе може да го стори така добро како што би го направила самата, и затоа манастирот би бил оштетен... Типична демонска измама. Верувај ми, ако таа личност не е во манастирот, па таа воопшто и да не постои во светот, ништо не би се случило и сè би одело и понатаму по својот тек. А доколку Му е угодно на Бога да се заврши токму таа и таа работа, зарем е можно и да се помисли дека Тој не ќе најде некого што ќе ја сработи?

Погоре описанниот метод на планирање, како што веќе говорев, потребен е за вежбање на отсекувањето на својата волја, што од своја страна помага во борбата со оние огrevовени особини на карактерот

што се изразуваат во своеволноста, егоизмот, гордоста, суетата. Можеби во почетокот ќе ти се чини дека иако е тоа покорисно за душата, за манастирот е по-лошо. Сепак, тоа е преран заклучок. Направи како што ти велам - почекај! По некое време ќе сфатиш и самата во што се состои вистинската добвика. Вистина е, постојат случаи кога послушанието може да ти штети. Но, знам дека ти доволно правилно можеш да се проџениш себеси и без да згрешиш да ги издвоиш овие случаи од сите други. Притоа го имам предвид извесен вид задолжение што би ја потхранувало и би ја подгревало твојата гордост. Овде е потребна и мудрост и волја. Колку и да ни се чини привлечно таквото задолжение, потребно е да пронајдеме и да смислиме каква било прифатлива причина за да го одбиме, а притоа да не го навредиме тој што ни го дава.

По некое време откако ќе почнеш да ја практикуваш првата вежба за отсекување на својата волја, кога ќе се навикнеш да помниш како треба да се однесуваш во дадена ситуација, ќе може да започне примената и на втората вежба во „методот на програмирање“.

Вебжането на скромноста. Скромниот човек се труди да не се издвојува, да не го привлекува вниманието на другите врз себе. Човекот којшто е горд тоа не го поднесува. Тој гласно зборува, сака да зборува за себе, им се потсмева на другите, во заедничките беседи секогаш го кажува своето мислење

дури и ако не го бараат тоа од него, сака да укаже, да става забелешки, да заповеда. Горд човек не поднесува потсмевање. Што се однесува до него, лесно се навредува, долго ја задржува навредата во срцето, а кога ќе му се укаже прилика, задолжително ќе се одмазди макар само со остри зборови или со полесна клевета, којашто барем малку ќе го понизи неговиот навредувач. Гордоста е секогаш поврзана со презирот на тој начин што човекот кој е острастен со гордост секогаш гледа навреда таму каде што немало ни трага од неа. По демонскиот наговор и по тонот, по погледот и гестикулацијата кај некого, нечии постапки можат да ни се присторат навредливи. Славољубивиот не обрнува внимание на другите, бидејќи неговото внимание во целост е сконцентрирано само на неговата сопствена личност. Ќе седне не размислувајќи дали тоа ќе му пречи на овој пред него. Ќе си земе за себе подобро парче од трпезата, оставајќи им го на другите полошото, ќе отиде да земе нешто без да погледне дали можеби некој друг сакал да го земе истото и сл.

Значи, да ја започнеме задачата од вежбање на помнењето, преку програмирање на основните моменти на однесувње.

Прва мисла што треба да се запамети (програмира):

„Ако сум меѓу луѓе или макар во друштво на само еден човек, треба да внимавам да не му бидам

на товар, со ништо да не пречам, да не го огорчам со некакво невнимание, т. е. случајно, со други зборови треба да се научам најпрво да се грижам за удобноста на другите, а дури потоа за себе“.

Втора мисла којашто треба да се запамети:

„За да се навикнам да не се истакнувам, да не го свртувам вниманието на другите на себе, треба да научам да не ги изразувам своите ставови и идеи, дури и кога би имала силна желба да ги изнесам (исклучок би имало само доколку нè замолат заради општа полза да кажеме нешто). Сè на сè треба да се научам да молчам.“

Трета мисла којашто треба да се запамети:

„Потребно е постојано да се трудам да се однесувам скромно“:

а) да не гледам дрско

б) да не ја украсувам својата беседа со активна мимика, со гестикулации

в) да не говорам со остар и самоуверен тон

г) да не заземам самоуверени пози (седење со скрстени нозе, потпирање со длankите над колковите и сл.).

Накусо кажано треба да настојувам да зборувам смилено и со внимателно одбрани зборови, и да ја чувам воздржаноста и мекоста во движењата.

За да ги запомниш и навреме да се присетиш на овие патокази за насочување на мислите, нека ти бидат запишани на една посебна хартија, а наутро ко-

га ќе станеш внимателно прочитај ги, принудувајќи се себеси со напорот на волјата да ги усвоиш. Потоа треба листот да си го ставиш во џебот од облеката и во текот на денот да го прочиташ уште неколку пати, за да го внедриш во својот ум запишаното засекогаш.

Вежбајќи ги на тој начин умот и помнењето, наскоро ќе научиш да управуваш со своето однесување, а тоа е една од најважните етапи во духовното растење.

Не треба да се испушта од вид ни еден толку корисен подвижнички совет како што е неопходноста од самопонижување. Постојано обвинувај се себеси за egoизам и за отсуство на самоодрекување, зашто тие претставуваат неисполнување на Божјите заповеди: „Одречи се од самиот себеси“, „зaborави на себе заради ближните“, „земи го својот крст.“ (Мат. 16, 24)

Освен тоа, треба во секој миг да Го молиме Бога да нè исциeli од гордоста, од суетата, самољубието, а и секогаш да молиме од Него да ни даде способност да ги воочиме своите гревови. Такви прозби можеме во секое време и на секое место да изговараме во себе: или одвоено или додавајќи по една на крајот од Исусовата молитва. Освен тоа, потруди се повеќе пати во текот на денот да ја повторуваш молитвата од Пс. 140: „Постави, Господи, стража на усните мои, и порта за да ја огради устата моја“.

Ете, гледаш чедо колку важен и тежок труд е потребен за исправање. Ти само не плаши се, почни и Господ ќе ти помага.

ТУЃИТЕ НЕДОСТАТОЦИ НЕ НИ СЕ ПРЕЧКА НА ПАТОТ КОН СПАСЕНИЕТО

Монашката облека не спасува автоматски. Манијачно-депресивната психоза е еден од облициите на демонското влијание. Без трезеноумност не можат да се забележат мрежите на непријателите. Како да се заштитиме од нападите на демоните. За лажноблагодатните состојби.

Во однос на тебе и на сите наши сестри, јас грешниот сепак сметам дека за монашење една година е прекус период. Подобро е да се биде просечна или дури лоша искушеничка, отколку лоша монахинка. Мислам дека и ти од своето лично набљудување веќе можеш од живи примери да се увериш дека ниту монашката облека, ниту потстригот сам по себе не го поправа човекот, ниту пак автоматски го спасува како што некои мислат: „Си се потстригол, си облекол монашка риза и веднаш си се исправил.“ За многумина таа облека е дури и повод за суета. Ако претходно не се научите на длабоко смирење (не на надворешно, туку на внатрешно), ако не се научите без паника, без очај и роптање да ги поднесувате и телесните страдања, и клеветата, и омразата, тогаш ништо

надворешно - ниту црната монашка риза, ниту теоретското знаење на светоотечката литература - нема да ве спаси од падот во грев, дури и во манастирот. Меѓутоа, за обучување во оваа наука (а станува збор за смирењието) една година е очигледно мал период.

Ќе наведам само еден пример: кога е очистена глината од камчињата и од другите честички, а потоа и добро изгмечена со нозете (дванаесет пати, како што ми рече стариот стомнар од селото Фомино), дури тогаш ја ставаат на стомнарското тркало и ја обликуваат на сите можни начини. Секој стомнар вели дека од неподготвена глина не може да се обликува бараниот облик. Претпоставувам дека се сеќаваш на зборовите од многу древните и современите подвижници за тоа дека согледувњето на своите гревови и воопшто на својата духовна состојба е еден од најважните и најпотребните Божji дарови за спасение. Ми се чини дека фактот што најпосле си ги забележала кај себе повеќепати повторуваните големи промени во расположенијата (додека работеше во трпезаријата) е отворена милост Божја. Па ти тоа порано не го забележуваше, зар не? Се разбира, многумина обрнале внимание на овие чудни промени во твоето расположение, уште од време кога си престојувала во првиот твој манастир, но веројатно никој не разговарал за нив со тебе. Слични појави забележале кај тебе во женскиот манастир, се труделе од љубов кон тебе да не обрнуваат внимание на оваа специфичност, којашто

не е нималку лесно да се поднесува во еден општото-
жителен манастир. Му благодарам на Бога затоа што
ти дал можност да го увидиш ова. Тоа и е, мила моја,
она што ти самата го нарече „поврзување“.

Самиот факт дека го забележуваш ова, говори
за тоа дека работите полека си се редат кај тебе. Тоа
многу ме радува.

Наглата промена на расположенијата е, се раз-
бира, патолошка појава, предизвикана од демонското
влијание. Кога човекот живее надвор од Црквата, без
благодатната заштита што ја дава Црквата во Свети-
те Тајни и во молитвите, тогаш таквите полесни до-
пири на демоните ако се развијат прогресивно пре-
раснуваат во сериозни пореметувања на емотивната
сфера, коишто во психијатријата се нарекуваат мани-
јачно-депресивна психоза, со различни по долготрај-
ност интермисии помеѓу фаза на зголемено (манијач-
на фаза) или намалено расположение (депресивна фа-
за). Еве каква тенкосетна и скоро незабележлива „пси-
холошка“ војна води против нас непријателот. Сфа-
ќаш ли сега каква будност ни е потребна?! На јазикот
на подвижниците тоа се нарекува „трезвоумие“. т.
е. бдење над себеси, над својата внатрешна состојба.
Тaa постојана будна внимателност кон себе неопход-
на е за навреме да се забележат мрежите на неприја-
телот.

Со тој вид демонски влијанија (дејства), треба
да се бориме со смирење: најпрво, пред Бога (за сè

што ни се случува), а потоа и со смирење пред ближ-
ните, но исто така и со молитва и со читање на Пса-
лтијот кога постои можност (демоните тоа воопшто
не го сакаат). Не треба да се плашиме или да пани-
чиме, бидејќи за исцелување всушност ништо осо-
бено не е потребно.

Едноставно треба да се живее според запове-
дите, да се живее литургиски живот, црковен, да се
живее со Бога. Постепено, од година во година, Бож-
јата благодат ќе нè штити сè посилно од „сите напади
на непријателот“ и овие состојби ќе поминат со Бож-
јата милост, како сами од себе.

Тaa состојба на занесеност, за која говориш, и
кај мене создава некое недоумение. Многу е добро
што кон неа се однесуваш со таква претпазливост. Би
сакал да ја потврдам правилноста на твојот однос со
цитатите од вториот том од делата на Св. Игнатиј
Брјанчанинов: „Чувството на плач и покајание ѝ е
единственото потребно на душата која пристапува
кон Господ со намера од Него да добие простување
на гревовите. Тоа е добриот удел! Ако си го одbral,
нема да се одземе од тебе. Не менувај го ова богат-
ство за пусти, лажни, квази-благодатни состојби, не-
мој да се погубуваш себеси со самоласкање“ (стр. 125).
„Сите светии се сметале себеси за недостојни за Бога:
со ова ја изразувале својата достојност, која впрочем
се состои во смирењето“ (стр. 126). „Согледувањето
на своите гревови и каењето што се раѓа од тој по-

дvig, тоа се пројеси кои немаат крај на земјава: од согледувањето на гревот се јавува покажанието; со покажанието се добива очистување; постепено очистеното око на умот почнува да ги согледува останатите недостатоци и расипаноста на сето свое битие коишто претходно во својата помраченост воопшто не ги ни забележувало. Господи! Дарувај ни да ги согледуваме нашите согрешенија, за да може нашиот ум, привлекуван кон покажанието, да престане да ги гледа гревовите на ближните“ (стр. 127).

Да се обидеме сега да ги испитаме причините што те довеле до споменатата необична промена. Понекогаш се случува непријателот намерно да отстапи, небаре „се предава“, престанува да дејствува, да ја притиска душата со мрак и бесчувствителност. Тогаш таа како да се враќа во онаа состојба во којашто би требало да биде, којашто човекот треба да ја смета за нормална, а којашто ние неблагодатните ја сметаме за нешто натприродно. А всушност така треба да се чувствува секој што се потрудил со „добар подвиг“ во стекнувањето на благодатта. Но зошто во твојот случај непријателот без битка го напушта бојното поле? Џелта му е да се раслаби душата, да се отклони и да престане да бдее внимателно над себеси. Ете тогаш ќе биде можно лесно да биде „сопладана“ од неочекуваниот вешт напад на коњаницата. Тоа е така, драга моја, зашто до состојбата за која говориме не се доаѓа без многу солзи и многуо-

бройни и долготрајни духовни подвизи.

Сепак, дури и тогаш кога непријателот ја применува таа лукава тактика, повлекувајќи се еден чекор назад а потоа приближувајќи се два чекори напред, можеме ако го пропреме и да извлечеме полза од ова негово лукавство. Останувајќи будни и не дозволувајќи да нè порази со неочекуваниот удар од десното крило, можеме да го збогатиме своето искуство со реално знаење, преку спознавањето на таа состојба кон којашто сме должни да се стремиме. Сеќавањето на тоа подоцна ќе ни биде светилник што го покажува патот сред разбеснетото море.

Како што гледаш, Господ сè ни прави на полза, ти само не губи ја будноста во однос на својата внатрешна состојба и не врти го погледот кон недостатоците на сестрите, кои треба да умееме да ги покриваме љубовно, да ги носиме со трпение. Така тутите недостатоци веќе нема да ни пречат да се спасуваме.

ДА ЈА ОТТРГНЕМЕ ДУШТА ОД ВЛАСТА НА ДЕМОНИТЕ

Пеколниот артилериски оган. И во малечко вирче паничарот ќе потоне. Како да се однесуваме за време на демонските напади. Ако демоните се вознемириле тоа е веќе добар знак. Како да престанеме да бидеме станица за демоните. Неколку методи на заштита.

За твојата загриженост, драга моја, ќе го кажам следново: тебе едноставно кажано те обзела паника и си станала слична на оние несреќници за кои Пророкот *Давид* вели:

„Ќе затреперат од страв таму каде што нема страв; зашто Господ е во родот праведен“ (Пс. 13, 5) т. е. си се исплашила таму каде што немало причина за тоа. Едноставно била започната обична војна за твојата душа, само не прикриена, како порано, во светот, туку отворена. Си била подложена на класичен артилериски оган, којшто демоните го распалиле врз тебе од дното на адот и веднаш си паднала во униние. Зарем тоа му прилега на војникот? Така ли се прави?!

Каква е смислата на твоето живеење во манастир ако ти не си дошла за тоа да се бориш во таа ни-

маклку лесна борба за да ја извлечеш својата душа од власта на демоните? Па тие, сè додека не ја стекнeme благодатта, ги имаат сите можности да влијаат на нашиот ум, мисли и сеќавања, и не само на умот туку и на осетите за забележување, како во физиолошка така и во душевна смисла. Присети се, досега повеќе пати слушаше кога зборував за огромните можности на демоните заради нашата безблагодатна состојба и за нивните немилосрдни борби за нашите души, слушаше уште кога беше само посетителка на нашиот манастир.

Постои поредок: во прво време по стапувањето во манастир Господ ги држи прводојдените како во Својата десница, не дозволувајќи му на непријателот силно да ги искушува. Кога тие ќе се прилагодат и ќе се навикнат на новата ситуација, на сестрите, на распоредот на денот и на сè останатото, тогаш Бог како малку да отстапува и им дава можност да започнат самостојна борба со непријателот на своето спасение. Кога не би била првобитната Божја помош кон новодојдениот, веројатно никој не би останал во манастир. Демоните сите би ги истерале, толку е голема нивната омраза кон монаштвото. А сега ти си стапила во нова фаза, во фаза на самостојна борба и... чување страж! И веднаш си се збунила. Поспансата, чувството на глад, раздразливоста, блудните помисли и чувства - сето тоа се стрели на непријателите, кои треба да се отфрлаат а не да се плашиш од нив; да

се бориш - а не да паѓаш со духот. Би сакал малку да те успокојам и да те израдувам: дури и со обично трпение, споено со смилено познавање на својата немоќ, можат да се угасат овие „распалени стрели на лукавиот“, на непријателот. Основната причина поради којашто се дават луѓето коишто дури и добро умеат да пливаат е во тоа што ги совладува паниката, кога ќе се лизне ногата во подводната јама или ќе пропадне во вител, стравот ги парализира волјата и разумот, предизвикува несвесни грчеви, коишто само ја влошуваат состојбата. Најпосле, губејќи ја силата од нив и поднапивајќи се од водата, несреќниот пливач тоне право кон дното. А единствено што требало да направи е мирно да вдише воздух и да изнурка до дното на јамата; таму, во длабокото, е веќе лесно да се оттргнеме понастрана од струјата и потоа повторно да излеземе горе. Така и ти, чедо мое, доколку паничиш, ќе потонеш дури и во мала баричка во која после дождот се капат врапците. Уште еднаш повторувам: смири се, вооружи се со трпение, и изнуркај до дното т. е. едноставно чекај кога непријателот ќе престане да го истура артилерискиот орган. Тука да се победи не е потребно ништо особено: само мир, трпение и молитва. А тоа што фрлаат орган - тоа е нивна работа...

Што се однесува до твоите чувства на помраченост на умот придржени со напад на помислите кога си на молитва, чувството на отуѓеноста и над-

ворешното насиљство во вид на зло однатре, во облик на грубости, дрскости, глад и други физиолошки осети, како што се: топлина, болки во главата..., ќе ти кажам дека сето тоа ми е познато, бидејќи добро го проучував. Фактите што ги објаснуваш укажуваат на тоа дека демоните (само те молам немој да се уплашиш) коишто живеат во тебе, многу се вознемирите, се исплашиле и ги фатила паника да не ги исфрлиш случајно надвор.

Тоа е всушност радосна појава и укажува на фактот дека со Божја помош ти можеш самата да ги истераш несаканите потстанари од својот дом, доколку правилно се подвизуваш и ги отфралиш во своите писма сите стапици и удари на непријателот отворено и без притеснување.

Да си спомнеме за сличните појави што се случуваат кај биоенергетското, т. е. магиското дејствување врз луѓето, преку маги, биоенергетичари (како што се Тарасов, Кашпировски, Лонго, Чумак, Џуна и сл.) кои говорат за наполно спротивно демонско дејство.

Укажаните симптоми лесно го дефинираат моментот на влегувањето на нечистите духови во телата на луѓето. При тоа демоните не можат да се воздржат од радосното ликување заради вселувањето во новиот стан, гонејќи ги несреќниците во кои влегле да се тресат и клатат. Треба да се забележи дека многу луѓе што се родиле и биле воспитувани во безбож-

нички семејства и кои уште се обременети со своето гревовно наследство, наликуваат всушност на аристократските куки од кои после револуцијата большевиците направиле ваканти заеднички комунистички живеалишта. Во нашиот случај наместо една душа, заради која во почетокот и била предвидена таквата аристократска кука (телото на човекот) во неа отпосле се вселиле да престојуваат повеќемина гнасни потстаниари - демони. Но демонското лукавство се состои во тоа што тие се трудат да не го покажат со ништо своето присуство, особено ако човекот води живот како безбожник. Прикриено и незабележливо тие дејствуваат во свеста на пациентот преку уфрање на помисли и предизвикување телесни страсти. Меѓутоа, ако човекот имајќи сериозни намери стапи на патот на спасението (односно реши да започне да го исправа својот живот и да си ја чисти душата, да се принесува себеси на молитва, да извршува послушание, да учи да се смирува и да биде послушен, т. е. ако се обидува да се ослободи од главниот грех, од гордоста и самољубието), тогаш демоните ранети и изгорени со огнот на Божествената благодат којашто на човекот ја привлекле молитвата, работата и самоукорувањето, дигаат паника од неиздржливата болка заради сево ова и со самото тоа ја огласуваат својата присуност. Токму овде настанува нова одговорна етапа од борбата - истерувње на неканетите жители од домот (од своето сопствено тело). Тоа е најзначајниот и ап-

солутно неопходен период во духовниот живот на оние што се спасуваат, период којшто доколку човекот успешно го совлада, му се овозможува да оди понатаму на патот кон очистувањето, восовршувањето, а значи и кон стекнувањето на Божјата благодат, која во Евангелието се споредува со маслото што го подготвиле мудрите девојки до доаѓањето на Женикот и до почетокот на брачната гозба. Доколку процесот на истерување не биде завршен, и станарите не си заминат, џелиот преостанат живот ќе мора да се грижиме за тоа да се задржиме барем некако на она што сме го постигнале, и да не паднеме во длабока бездна од која повеќе не ќе можеме да се извлечеме. И тогаш е возможно да се спасуваме и треба да се спасуваме, но тоа е тежок пат на постојано паѓање и станување. Токму таков крст носат многумина и не очајуваат, најдевајќи се на милоста Божја. Најважно е сепак покажанието. А од оној кому е малку дадено малку и ќе се бара, од оној пак којшто многу добил - многу ќе се бара.

Симптомите за кои говоревме горе, т. е. болките во главата, жештината, телесното распалување итн., се добар показател дека болеста се приближува кон криза. После кризата обично настапува оздравување. Треба да се потрудиме да го забрзаме нејзиното доаѓање. Посоветувај се со сестрата за тоа како да отпатуваш во Лаврата или попреизно во Черниговскиот Скит кој е недалеку од неа, во кој секојдневно

служат Литургија. Би било добро да учествуваш во неа во текот на овој пост, а кога ќе се врши Светата Тајна треба непрестајно со сета душа да Го молиш Бога за избавување и истерување на непријателите.

Кон оваа прозба може да се присоедини Исусовата молитва на крајот, а со Исусовата молитва да се молиш непрестајно со умот и пред самата Света Тајна и за време на нејзиното извршување. Не треба да се плашиш или да се срамиш ако демоните одеднаш зарикаат од тебе, напротив: зајакни ја молитвата. Во некои слични случаи се случувало да излезат. Во Скитот не кажувај дека си искушеничка, облечи обичен фустан.

Кога ќе приоѓаш кон Светата Причест секогаш усрдно моли Го Господ да те ослободи од демоните. Моли Го Тој да ги истера. Ако можеш да пронајдеш таква можност, потруди се да најдеш место и време во кои би останала барем малку сама, за внимателно да се помолиш со Исусовата молитва, со покаяничко и тажно-прозбено расположение на душата. Пред луѓето моли се така што да не привлекуваш внимание на себе.

Умот во никој случај не смееш да го спушташ во сријето, зашто можеш многу да настрадаш; ти за тоа уште не си подгответена. Кога си сама, моли се на глас но тивко, речиси со шепот. Ако постои можност читај од Псалтирот што е можно почесто. Не е страшно што не разбираш сè, демоните разбираат и затоа

воопшто не го сакаат Псалтирот. А освен тоа од Псалтирот се просветлува разумот; тоа практиката го покажала. Добро е да имаш цебно издание на Псалтирот, кое можеш да го носиш со себе и да го читаш секаде каде што за тоа постои можност, барем по малку. Само грижи се тоа да го правиш незабележливо од другите, за да не им создаваш искушенија.

Кога се распалува телото, може на некое време да ја прекинеме молитвата и да се обратиме кон Бога со свои зборови, со молба да го угасне огнот на телесните страсти. Исто така моли Го Бога да го изгони од тебе демонот на блудот, да го очисти умот од блудните демонски помисли, да те огради со Светите ангели, да те очисти, заштити, сочува. Во такви моменти треба да се молиме мошне усрдно, да бараме сè додека не угасне пламенот на страстите. Со истата молба треба да ѝ се обраќаме и на Богородица, и на Ангелот-Чувар. После тоа, кога бурата ќе се смири може да се продолжи прекинатата молитва. Во борбата со блудниот демон многу е важно да не се прејадуваме и да не спиеме повеќе од потребниот минимум. Нахранетото и добро одморено тело е како ждребија во време на парење. Со него речиси не може да се владее. Наспроти тоа, добро е во таа борба да се работи до изнемоштеност, а да се јаде умерено и да се одмора по малку. Исто така, многу е важно ти во врска со ова да ги исповедаш гревовите, да не ти останат неисповедани. Доколку се срамиш да кажеш

нешто од тоа на исповед, запиши го, а подојна труди се да не се присекаваш на тие гревови. Не очајувај доколку успехот не настане веднаш, треба да знаеш дека тоа е прилично долготрајна борба. Ти само кaj се ако паѓаш и смирувај се пред сите, не осудувај и не роптај. Само со своето лично смирение можеш да го ублажиш демонскиот напад. Значи, биди храбра и помни дека ние сме во војна. Околу помошта на сестрите немој да се однесуваш со раздразливост, туку со смирение и благодарност. Немој да се жалиш што немаш неволji, бидејќи твоите гревови, немоќта, и болната состојба на душата треба за тебе да бидат поголема неволја од надворешните околности.

ДУХОВНОТО ПРЕДАВСТВО ПОЧНУВА ОД САМОУГОДУВАЊЕТО

Без самопринудување ни нема спасение. Кој не ги распнува своите страсти неизбежно станува сличен на Јуда. Што треба да правиме за да не Го предадеме Христос? Не обидувај се да си „украдеш“ радост.

Многу ми се допадна спокојното, молитвено пеење во твојот нов манастир. Ми се допадна и тоа што на делничните служби пеат според назначениот распев, и тоа мошне трогателно и молитвено, дури и кога пее само еден псалмопоеј. Вкупно стекнав мошне добар впечаток за манастирот и за монасите. Ме огорчија само некои од „нашите“ по второто поклонение во вашиот манастир. И оваа огорченост е поврзана со тебе.

Ми раскажаа дека го напушташ послушанието и си одиш во келија за да спиеш. Тоа дека си мрзелив, за мене не е ништо ново, нема тутка што да се каже - сè што имаме зад себе е гревот. Но сепак, христијанинот кој го избрал патот на спасението не треба да им угодува на желбите на своето тело, кои ако не се зауздаат нè гонат само да јадеме, да спиеше и да не правиме ништо, или да го правиме само она што нам ни се допаѓа.

За да се спасиме од насилието на демоните над нашата волја апсолутно е неопходно да се принудуваме на борба со телото и со гаволот, кој го раслабува телото. Ти веројатно ги паметиш зборовите на Спасителот дека Царството Небесно на сила се зема и дека силните го грабаат (Мат. 11, 12).¹ Во словенскиот превод стои „понудувачите“, односно оние што нудат нешто, се нудат себеси со саможртвеност. Е како ти, брате мој, мислиш да се спасиш од страстите и од желбите на твоето тело ако не се нудиш доброволно себеси да го исполниш послушанието дадено од постарите? Каков послушник си ти на крајот на краиштата? Каде е тука саможртвата, каде носењето на крстот, каде распнувањето на плотта твоја, со страстите и похотите (Гал. 5, 24)? Со што ќе Му покажеш на Бога дека си Негов ученик ако сите овие услови на кои укажал Господ како на основни признаци на љубовта и послушноста кон Него ти не ги исполну-

¹ Овде се соочуваме со фактот дека во современиот руски превод на Евангелието според Matej кој е цитиран на ова место наместо поимот ‘силните’ стои поимот ‘повикувачите’ (т. е. оние што се молат; тој поим во Светото Пречтение со векови се употребувал за подвижниците на Иисусовата молитва). Но постарите словенски преводи, според тврдењето на игуменот Ефрем Виноградов-Лакербаја, на истото место го користеле терминот ‘понудувачи’, односно оние коишто Му се нудат себеси на Бога, кои се принесуваат на саможртва.

ваш?

Твоето однесување ме наведува на помислата дека ти во манастир не си дошол заради спасение на душата, туку за да имаш, без да вложиш труд, дом и храна. Ако сум во право (не дај Боже!), тогаш каде ќе стигнеш со таквиот живот и со таквите мисли? Ти, значи, и на Антихристот ли ќе му служиш за парче леб и ќе го примиш неговиот печат? Па и сега ако ти се заканат или ако те заплашат, можеби ќе станеш оној што ги „отчукува“ браќата? Бидејќи, предавството започнува од малите работи. Јуда се станува постепено.

Така завршуваат оние случаи кога човек не сака да ја исполни заповедта „откажи се од себе“. Тогаш тој станува сам на себе идол, си служи себеси како на идол, се завлекува во своето тело и во својата суета, го ужаснува секоја помисла за губење на удобноста, храната или положбата во општеството. Во состојба е да ги предаде и Христа и браќата и родната мајка. Таквиот не може да се спаси, тој секако ќе Го продаде Христос за чинија леќа.

Во искушенијата и соблазните може да издржи само оној кој според зборовите на Спасителот се одрекол од себеси, кој не е врзан за слава, за пари, за храна, за човек, за удобност, кој Го засакал Господа со сето свое битие. Тој нема да стане предавник дури ни тогаш кога му се закануваат со смрт или го лишуваат од високата положба, или кога му ветуваат беден

живот. Ако сакаме да бидеме со Христа, треба постојано да ги паметиме Неговите зборови упатени на Апостолот Павле - кога овој паднал со духот, му вели: „Силата Моја во немоќта се покажува совршена“ (2 Кор. 12, 9).

Оној кој сака да врви по Христа, кој се одрекол од себеси - го знае тоа, зашто непрестајно ја чувствува Божјата помош и може заедно со Апостолот да повтори: „Затоа сум со бодар дух во немоќите, во исмевањата, во неволјите, во гонењата, во тешкотиите за Христа. Бидејќи кога сум слаб, тогаш сум силен“ (2 Кор. 12, 10). Те молам собери се и совладај се себеси, потруди се да ја исполниш секоја работа, секое послушание што ќе го добиеш, не како послушание што ти го дал човек, туку како дадено од Самиот Господ заради твоето спасение исполни го. Помни ги овие зборови: „Во светот ќе имате жалост, но не плашете се, бидејќи Јас го победив светот“ (Јован 16, 33).

Така е, ние не дојдовме во овој свет за да се радуваме, туку за да се бориме и да ги победиме грешкот и граволот, наоружувајќи се со трпение, со самодрекување и со молитва, со којашто можеме да Го повикаме на помош Создателот.

Радоста, за која мечтаат сите луѓе, и која без успех се обидуваат да ја најдат овде, во овој живот, бидејќи сите земни работи брзо завршуваат со тага, а потоа со смрт, ние Христијаните се обидуваме да ја добијеме во „животот на идниот век“, како што веру-

ваме и исповедаме во Симболот на Верата (а нејзиното стекнување зависи од нас самите). Не обидувај се да дојдеш до таква радост сега - ваквите обиди лошо завршуваат. Потруди се малку, истрпи, и ќе примиш награда за каква не си ни сонувал.

ШИРОКИОТ ПАТ ВОДИ КОН ПРОПАСТ

Спасението без молитва е наивна утопија. Зошто ни е толку тешко да се молиме? Аскетскиот подвиг е насушна потреба без која нема спасение. Како се постигнува преобразување на душата? Причини за парализирање на волјата. Лек против ваквата парализа. Зошто луѓето се менуваат? Во борба со двоглавата змија на самољубието.

Секогаш се молам за тоа вие да не се поколебате во вашата вера, да не скршнете од тесниот пат на борбата кон широкиот пат на поведување по своите желби, којшто води право во бездна, кон широките врати на адот. Да, навистина, во нашево време малкумина се оние што се спасуваат, но јас сакам вие да бидете во тоа стадо, макар и не во првите редови, макар само отстрана, но сепак, меѓу оние кои отфрлајќи ги страстите и похотите го носат својот крст, следејќи Го Големиот Крстоносец, Христос.

Кој ли може без молитви да ја привлече на себе Божјата благодат?! Ако дури секоја твар, секоја мачка птица на небото, секоја жаба во мочуриштето, „сè што дише“ Го фали Господа, како тоа ние, словесните созданија, да не се обратиме со молитва кон сво-

јот Создател, Бог? „Кога само би знаеле луѓето“, говорел старец Александар од Гетсиманскиот Скит, „акви напори прави непријателот за да го одврати човекот од молитвата, од воздржувањето, и воопшто од добродетелите, дека заради тоа е готов да му ги пружи сите богатства на овој свет!“² Со други зборови, непријателот е подготвен да му помогне на човекот да ги оствари сите желби и му вели: „Правете сè што сакате, само не принудувајте се себеси на молитва и воздржување; јадете, пијте, зашто сега не е време за подвиг, а манастирските сидови ќе ве спасат и без вашите усилиби!“

Таткото на лагата, како и секогаш - лаже, тврдејќи го спротивното на она што го учел Христос говорејќи: „А од времето на Јован Крстител па досега, Царството Небесно со сила се освојува, и силните грабаат“ (Мат. 11, 12). Уште еден светогорски старец, ахимандритот Софрониј Сахаров, ученик на Преподобниот старец Силуан, вели: „Сè додека сме во ова ‘тело на гревот’, а тоа значи во овој свет, подвигничката борба против ‘законот на гревот’ којшто дејствува во нашето тело нема да престане“. ³ Зарем старецот којшто живеел во наше време (се упокоил 1993 г.) не ја знаел состојбата на современиот свет и на човеч-

² види во неговото житие (стр. 43, од изданието во 1994)

³ Архимандрит Софрониј Сахаров „За молитвата“, стр. 17, изд. Париз, 1991

киот род? Секако дека ја знаел, и тоа подобро од многумина психолози, социолози и психијатри, меѓутоа тој не само што не ја прекинал борбата туку за борбата зборувал со својот 'стар човек' во текот на целиот свој живот на земјата, сè до својата смрт. Нормално е, се случува ние понекогаш да паднеме со душот, чувствувајќи некакво студенило, бесплодност на нашата молитва. Да се присетиме овде на зборовите на истиот блажен старец: „Ако стекнувањето на научното образование бара долгогодишна и напорна работа, тогаш колку ли труд ќе бара стекнувањето на молитвата!“⁴ Но ние, следствено на нашата нетрпливост, не сакаме да живееме во за нас мачната состојба на самопринудување (самоприсила) кога молењето за нас е тежок, исцрпувачки труд. Ние ја посакуваме благодатната, утешна молитва која ја имаат само молшне опитните подвижници. „Патот на нашите Отчиј“, пишува старец Софрониј „бара силна вера и долготрпение, а нашите современици се обидуваат да ги здобијат сите духовни дарови, вклучувајќи го дури и не-посредното созерчување на Апсолутниот Бог, сè одеднаш и за кратко време“.⁵

Сфаќате ли колку голема задача ни е зададена од Бога? Со примена на самоприсила, со себепринудување, насила да влеземе во Царството Божјо! Оваа

⁴ исто стр. 9

⁵ исто, стр. 196

задача е повозвишена од сите земни задачи и џели, а можеме да ја исполниме само преку преобразба на своите особини, на својата од грех осквернета душа, со силата на нашиот подвиг и со помош на благодатта на Светиот Дух. Нашето искажувње согласност да се подобриме (исправиме), како и нашиот напор во подвижничката борба со гревот, ја прават душата способна да ја прима и да ја задржува благодатта на Сеосветувачкиот Свет Дух, Кој по завршувањето на земната борба во изобилие ќе се излее врз нас, во Царството на Славата. Неспособноста, неподготвеноста на душата да Го восприема овде на земјата, би ја исклучила можноста да се насладуваме со Неговата благодат во идниот, т. е. во Вечниот Живот.

Исправањето, преобразувањето на душата е долготраен пројес, во кој главна улога играат долгогодишната молитва и трезвеното бдеење над својата духовна состојба. „Долгогодишната молитва“, пишува старец Софрониј, „толку ја менува нашата паднатата природа, што таа станува способна да прима осветување преку Вистината Којашто ни се открива уште овде, пред да го напуштиме овој свет (Јован 17, 17)“.⁶ На друго место старецот говори: „Да се сочувва молитвата нерасеана, значи да се победи на сите нивоа на природното постоење. Овој пат е долг и трнлив, но ќе дојде момент кога лач од Божествената

⁶ истиот извор, стр. 189

Светлина ќе се пробие низ густиот мрак и пред нас ќе се создаде пукнатинка преку која ќе Го видиме Изворот на оваа Светлина. Тогаш Исусовата молитва за нас ќе добие космички и метакосмички размери⁷.

Сега веќе сите од свој личен опит видовте што значи гревовната раслабеност на душата. Ова може да го разбере само оној којшто започнал да се присилува себеси, којшто стапил во борба со гревот. Тука сите и почувствуваат колку е силно дејствувањето на демоните, кои нашата душа ја приклонуваат кон гревот, и колку нашата волја е раслабена и парализирана. И воочете дека додека сте живееле како што сте сакале, со невнимателен и безгрижен светски живот, не сте ја забележувале својата безволност, а само што сте ја започнале борбата, безволноста веднаш се појавила. Пореметеноста на џентарот за волја, парализата на волјата, сето тоа е последица на отстапувањето на Божјата благодат од прародителите, заради првобитниот грех на непослушност. И сите ние, длечните нивни потоми, го носиме печатот на отстапувањето на благодатта од Адам и Ева, коишто дејата ги значале во таква безблагодатна состојба.

Но Бог не ги оставил Своите луѓе докрај. Ни дал можност да ја стекнеме благодатта, и со самото тоа да си ја запрвстиме волјата кон доброто, а истовремено ни оставил и друга можност: според слобод-

⁷исто, стр. 167

ната волја, (преку изборот меѓу доброто и злото), да ја изгубиме дури и онаа трошка благодат којашто останала во нас, и конечно да станеме робови на гревот.

Безблагодатната состојба, раслабеноста на душата, не ја чувствувааме само ние. Заради неа плачеле и тагувале сите големи светители, почнувајќи од Апостолот Павле, кој вели: „Желба за доброто во мене има, но да го правам тоа не наоѓам сили. Не доброто кое го сакам го правам, туку лошото, коешто не го сакам, тоа го вршам“ (Рим. 7, 18 -19).

Еве и Преподобниот Ефрем Сирин, со скрушеност крикнува: „Гревот, кој ми станал навика, ме влече кон потполна погибел, иако јас се укорувам себеси и никогаш не престанувам да принесувам покаяние, сепак постојано пребивам во гревови... Привлечен од некаква тајна сила би сакал да бегам, но како пес на метален синцир постојано му се враќам на истото. Понекогаш постигнувам да го замразам гревот и чувствувам одвратност кон беззаконието, но сепак останувам заробен од страстите“.

Значи, треба да подвлечеме, сите лулѓе, вклучувајќи ги и оние кои заслужиле од Бога милост и спасение, на себе го искусиле дејството на законот на гревот, т. е. несразмерноста на нашата желба за спасение со нашите можности, или поточно немоќта да се самоприсилуваме. И да не беше Божјата помош, никој од оваа борба не би излегол како победник. Ама обрнете внимание на зборовите на преподобниот Еф-

рем Сирин, кој самиот рекол: „Не престанувам да принесувам покајание“, „постигнав да го мразам гревот и чувствуваам одвратност кон беззаконието“. Доколку на ова ја додадеме уште и долгогодишната молитва, ќе стане јасно на кој начин луѓето како нас ја победувале истата раслабеност на волјата што нè обзела и нас самите.

Мрази го гревот, самоосудувај се; паѓаш - станувај, за одново и одново да поставиш почеток на покајанието секој ден молејќи Го Бога (според своите сили) за прошка и за исцелувње на душата од парализираната волја. А при сето тоа не допуштај да паднеш во унинение, присекајќи се на примерот на бесконечното трпение на онаа бедна вдовица за која Господ зборува во познатата евангелска приказна (Лука 18, 1 - 7). Овде ќе наведам уште само еден цитат од старец Софрониј: „За нашето спасение е полезно ако во нас расте одвратноста кон гревот, која преога во омраза кон самиот себеси. Инаку сме во опасност да се соживееме со гревот, кој е толку разнолик и тенкосетен, што ние воопшто не го ни забележуваме неговото присуство во сите наши активности, дури и во оние кои се наизглед добри“⁸

На сите ви налагам како обврска (молам да се исполни како благослов), да ја прочитате главата „Согледување на својот грев“ од вториот том на делата

⁸исто стр. 190

на Св. Игнатиј Брајанчанинов.

А сега ќе се потрудам да одговорам на некои конкретни прашања.

1. Сестрата прашува: страшно е кога гледаме како пред нашите очи луѓето се менуваат на полошо, и тоа оние кои некогаш ни биле близки по дух... Како да се сочуваме да не дојдеме во исто таква состојба, бидејќи против тоа не можеме да се осигураме?

- Тоа е, се разбира, мошне страшна појава, но треба да се подгответе за тоа дека во текот на преостанатите години од животот често ќе бидете сведоји на слични чудни промени (преобразби). За тоа секогаш постојат две причини, не една. Како прво, факт е дека демоните си работеле, а како второ постоела личната волева согласност на човекот, зашто демоните во почетокот само му предлагаат и го соблазнуваат, а човекот самиот одбира дали ќе се согласи со нивниот предлог или ќе го отфрли. Еве што во врска со тоа напишал Преподобниот Ефрем Сирин: „Тешко мене! - Зашто јас сум причината за моите гревови. Лукавиот не ме тера присилно да згрешам, туку јас со својата волја грешам.“

Е сега ќе ви го соопштам она најчудесното: ние всушност имаме стопроцентна заштита од прелеста и од погибелата. Тоа се смиренето и духов-

ната ништост, која се состои во тоа „да ја спознаеме реалноста на духовната смрт којашто постои и е во нас“ (старец Софрониј). За да ја здобиеме оваа заштита, односно смиренето, треба да стапиме во борба со двоглавата змија на своето самољубие.

Првата глава на змијата на самољубието е љубовта кон својата (огревовена) душа. Оваа глава ги обзema оние што се исполнети со високо мислење за себе, кои се сметаат себеси за нешто посебно, за некоја особена личност, достојна за нешто големо во понатамошниот живот или во сè што се уважува. Таквиот човек брзо ја губи способноста соодветно да го поима светот, и ги губи ориентирите во проценката на себеси, на луѓето што го опкружуваат и на настаните, си верува единствено самиот на себе или на ласкавите лажливи, го мрази здравото учење, му верува на своето мнение, ги ојенува ближните од висина и ги осудува, го губи уважувањето кон авторитетите на Црквата, станувајќи си самиот на себе авторитет, безмалку римски папа (неприосновен авторитет). Го слуша мислењето на другите само кога му импонираат, раздразлив е и не поднесува спротивно мислење. Присетете се на зборовите „Кој ја сака душата своја ќе ја загуби, а кој ја мрази својата душа на овој свет, ќе ја запази за живот вечен“ (Јован 12, 25). Таа глава од змијата ги проголтува и оние што ги сакаат своите душевни страсти: проголема родителска, со-пружничка, или братска љубов кон кој бил човек, или

страсна приврзаност за каква и да е работа, често кон уметноста (се вели на пример: „тој е опседнат од поезијата“; „тој има благодатни“, во стварноста лажно-благодатни состојби на општења со Бога).

Втората глава на двоглавата змија на egoизмот е љубовта кон своето тело. Оваа глава ги проголтува и оние коишто иако сакаат да се спасат од вечната осуда, сепак не сакаат ништо да си скратат себеси во овој привремен живот. За таквите Господ рекол: „Никој не може да им служи на двајца господари, бидејќи или единиот ќе го намрази а другиот ќе го засака; или ќе држи до единиот а другиот ќе го презре. Не можете да им служите и на Бога и на Мамона.“ Невозможно е, значи, да се спасиме ако ништо не му скратуваме на своето тело, бидејќи преку похотите на телото демоните ја приврзуваат и душата за удобностите, за насладите, и за вкусот на овој живот, терајќи нè речиси да заборавиме на неговата минливост и лажливост, и ја прават уште пораслабена, посластољубива, ја доведуваат по извесно време до целосна немоќ да се бори со гревот, а подоцна ја навикнуваат (како папагалот, со постојано повторување) на помисли, така што духовна борба воопшто и нема, а веќе не е ни потребна, бидејќи наводно „тие времиња се минати.“

2. Сестрата се грижи бидејќи постојано ја вознемируваат помисли за сировоста кон родителите што ги оставила заминувајќи во ма-настир.

А јас, грешниот, би рекол дека за нив кутирте, коишто очајно загризали во темнината и нечистотијата на овој свет, молитвата на ќерката е единствениот зрак на спасението во мракот, единствената надеж на милосрдноста Божја, бидејќи само Тој може да ја даде можноста да сфатат и да восклиknат: „Боже како тоа ние живееме?! Па ние сме полоши и од животните!! Помогни ни Господи!“ Тие немаат надеж во спасението, бидејќи нема кој за нив да се моли, и нема кој за нив да принесе дар на солзи и молитва. Се разбира, може да се биде и покрај родителите, но тогаш (го имам предвид конкретниот случај) целото семејство ќе потоне заедно, иако секако заедно е повесело, но кој од тоа ќе има полза?

3. Сестрата прашува за причестувањето без подготовка т. е. „со благослов“.

Со оглед дека причестувањето со Пречистото Тело и Пресветата Крв на Господа Иисуса Христа е Тајна до таа мера, што „на Него ни синовите ангелски не можат да гледаат“, треба со голем страв да Му се пристапува, една иста Чаша може за едните да биде благослов, а за другите осуда. Би требало во краен случај барем еден цел ден строго да се пости. Доколку воопшто не постоеле можности да се подгответиме и во душата во врска со тоа немаме мир, подобро е одлучно и храбро да се воздржиме од пристапување

кон Светата Чаша.

4. Како да се исповедаме ако свештеникот не ја прочитал молитвата за исповед?

Треба да ја молиш мајката игуманија да му ја пренесе на свештеникот молбата на сестрите. Во иднина да се прочитаат соодветните молитви за да не се возматувате. Свештеникот е, се разбира, должен да служи, односно да го пее и чита она што Светата Црква го пропишала и не е грев да биде потсетен на тоа. Сепак, Господ ќе ја прими вашата исповед - дури иако биде прочитана само молитвата за разрешување, сè останато на себе го зема свештеникот.

На крајот би сакал да ве замолам да ги носите бремињата едни на други, простувајќи си меѓусебе и молејќи за прошка. Бидете си една на друга поддршка. Сите недоуменија да ги решавате искрено и отворено, бидејќи на тој начин демоните се посрамуваат и пукаат нивните мрежи; љубете се една со друга и сите сестри во манастирот.

САМОЖИВОСТА КАКО ГЛАВЕН КОРЕН НА ГРЕВОТ

Да го започнеме постот со „растоварање“ на душата од самољубието. Каде нема љубов таму џарува самољубие. Причини за почеток на самообожувањето и како да се бориме со нив. Како да откриеме постоење на страст во нас. Разлики меѓу предвидувањето, интуицијата и видовитоста.

На сите нека ви е благословен почетокот на Великиот Пост. Дај Боже сите нам да ни биде не само период за ослободување на телото од секакви отрови, како што велат лекарите, туку и време за ослободување на душата од главниот грев - нашето самољубие, саможивостта.

Ако се обидеме да ја разгледаме секоја своја постапка, ќе сфатиме дека во секого од нас постои доза на саможивост, што е главната причина за нашите гревови, но и само по себе е грев. Не кажуваме ли ние често во разговорите ласкави зборови? Со тоа ја добиваме благонаклоноста од сестрите или од старешината (за себе).

Таквото нивно расположение му одговара на нашето самољубие. Честопати говорејќи за себе ќе ги разубавиме работите, по малку ќе излажеме, по нешто

ќе додадеме, прикажувајќи се себеси во најприкладна светлина, а понекогаш не можеме да се воздржиме да не пофалиме некој свој малечок успех или добра постапка. За своите добри дела трубиме насекаде. Тоа е исто данок на самољубието. Ласкањето и лагата овде служат за задоволување на нашето гревовно самољубие.

Затвореноста во себе и саможивоста се појавуваат таму каде што ја нема вистинската љубов како Божји дар, односно ја нема благодатта на Светиот Дух. Тие што поседуваат благодат значи дека имаат и љубов, не се свртени кон себе, туку кон ближниот кого го сакаат и се подготвени многу да жртвуваат за него, дури и да го дадат својот живот за него. И кога Преподобниот Серафим Саровски велел дека главна задача на христијанинот е стекнување на благодатта на Светиот Дух, тој мисел на стекнувањето на Божествената љубов, којашто претставува вид сила, којашто привлекува, која е насочена од човекот кон оние што го опкружуваат, а не кон него самиот.

А кај нас е сè токму спротивно. Доаѓаме до самообожување на својата душа, до љубов преку која доаѓа до израз мнението дека „Јас“ (мојата душа) е нешто многу важно, достојно за секое уважување, при што оваа помисла ја следи чувството дека џелиот свет, наводно, постои само заради „мене“, и уште повеќе, дека „без мене ништо не би ни постоело“. Врвот на таа љубов кон својата душа доведува дотаму што

човекот опседнат од оваа страст (гордоста) смета дека сите други се мртви предмети или нешто како кукли (играчки), коишто му служат или за задоволување на неговите цели и похоти, или напротив, му пречат. Во краен случај, со нив многу лесно се спрavува, тие можат да се тргнат од патот немилосрдно, со сите средства.

Ако нашата љубов кон својата душа сè уште не дошла до тој степен - слава Mu на Бога! - но сепак таа во многу облици се пројавува, и тоа многу често, иако не толку забележливо. Еве, на пример, сите сестри добиле подароци за Божик. На некои им се чинело дека нивниот подарок е полош од оној на другите. Во срјето се навредени, а можеби имаат и завист, можеби и злоба кон оние што имале повеќе среќа. „Како тоа, кога јас сум достојна за подобар подарок! Ете, оваа сестра е полоша од мене, а се удостои со подобар подарок.“

Друг пример: „Некој разговарал значи со онаа сестра, а не со мене...“ Навреденост. „Пак мене ме игнорираат!“ Еве трето: „Мене ми дадоа потешко послушание од неа!“ Повторно навреденост. А што да се рече кога таквиот навреден навистина ќе го навредат? Тогаш е целосен ужас! Во срјето му се вовлекува смртна омраза, којашто само чека момент кога ќе ѝ се пружи прилика за да пејне, да се одмазди: со зборови (да ојрни) или да не помогне со дело (кога е нужно).

Значи, како што гледаме, љубовта кон својата душа се појавува на разни начини и претставува корен на гордоста - најгнасниот и најсмртоносен грев. За да се спаси душата од оваа мерзост, треба цел живот да се смируваме и да се самоунижуваме - без тоа нема спасение. „Јас сум достојна за полошото парче, за полошиот подарок, за потешко послушание, како и за сите навреди и понижувања, бидејќи јас сум многу полоша отколку што мислат тие што ме понижуваат“. Тоа е правилниот начин на размислување кој ни овозможува да се бориме и да ја победиме гордоста.

Што се однесува до начинот како да го одредиме видот на страстите, тоа е многу едноставно. Отјите велат дека доколку те лишат, или ти самиот себеси се лишиш од нешто, а тагуваш по тоа, често зборуваш за тоа од што (или од кого) си се лишил, а кога си спомнуваш за тоа загрижен си, се лутиш, чувствуваш немир во душата, униние, раздразливост и слично, тоа значи дека се работело за страст, и дека постои острастеност.

На прашањето за **претскажувањето** можам да го кажам следново: вистинско знаење за иднината има само Бог. Демоните се во тоа мошне ограничени: тие можат да го претскажат како прво она што имаат намера да го направат самите (т. е. она што сè уште не се случило, а тие го испланирале), како второ - она што се случува во овој момент на голема од-

далеченост од нас (затоа што тие се движат во просторот со голема брзина, и разменуваат информации); како трето - можат да поседуваат неверојатни логички способности, да изведуваат од сите информации што ги поседуваат заклучоци за можните случувања или настани, при што често и промашуваат во предвидувањата.

„**Интуицијата**“ е најчесто демонска сугестија однадвор, но тоа сè уште не е опседнатост. Во некои случаи сепак се случува нешто Ангелот-Чувар да му претскаже на човекот, особено во извесни клучни ситуации.

„**Јасновидноста**“ (како на пример кај „видовитата“ Ванѓа) е последица од еден облик на опседнатост од нечиста сила. Во слични случаи човекот, станувајќи престојувалиште на нечиистиот дух, се претвора во инструмент на влијанието на демонот над други луѓе. Според планот на демонот, сите информации што се добиваат преку таквиот човек имаат за цел да ја изопачуваат вистинската вера и да ја заменат со лажна; таа исто така треба да ги доведе луѓето и до непосреден контакт со демоните, за потоа, разурнувајќи ја духовната заштита на човекот, да му го олесни влезот на демонот во неговото тело.

Во случај кога „**претчувството**“ (интуицијата) ни сугерира дека некој човек не е добар, треба едноставно да бидеме претпазливи, внимателно да ги разгледаме сите информации што ги имаме за него,

да го набљудуваме однесувањето на човекот, но не да го прифаќаме слепо ова предупредување. Вистинското „**претчувствување**“ се стекнува со духовен опит и според мерата на духовниот раст, но секогаш треба да го следи внимателност, бидејќи и овде не-пријателот може да ги вмеша прстите, за да нè измами. Потребна е (уште еднаш напоменувам) голема претпазливост и сестрана проверка!

ХРИСТОС НЕ СЛЕГУВА ОД КРСТОТ

Може ли душата да се воздржи од гревот? Како се станува марионета во рајете на паднатите ангели? Закон на односот меѓу гревот и благодатта. Богочовекот Христос со Својата смрт на Крстот нè спаси од смртта и од гревот. Бог не му го наметнува на човекот спасението. За значењето на Покаянието и Евхаристијата.

Една од нашите сестри сосема точно забележала дека душата на современиот човек може да се спореди со жена-блудница, привлечена од прељубодеј (демонот). Многу често душата знае дека нејзината желба е гревовна, но сепак, како жена блудница сладострастно тежне и бара начин да го изневери својот сопруг, очекувајќи погоден момент да ги задоволи своите страсти. Природно, таа мора да се преправа и да го лаже мажот (својата совест), кога се оправдува себеси, одговорајќи на неговите забелешки. Меѓутоа за сеќавањето на нејзиното неверство да не ја попречува сласточубивата душа да им се предава на страстите, оваа блудница се принудува себеси на некое време да го заборави дури и постоењето на својот сопруг.

Се разбира, за да се смири совеста најлесно од сè е, како што тоа го прават многумина маловерни луѓе, сета вина да се префрли на демоните, кои ја поттикнуваат несреќната и слаба душа на грев. Да напоменеме дека истото тоа го направила и Ева, указувајќи на змијата чиј облик го зел на себе ѕаволот (1 Мој. 3, 13).

Притоа душата се обидува да се убеди себеси и својата совест во тоа дека таа немала сили да се воздржи од искушението коштот го предложил демонот. Сепак, треба секогаш да се сеќаваме дека кога ние навистина не би имале сили да ги отфрлиме примамливите предлози, и Господ не би имал право да нè казнува, почнувајќи од нашите прародители (Адам и Ева) па сè до нивните потомци во кои спаѓаме и сите. Значи, ние имаме сили да го отфрлиме гревот што ни го предлага учителот на гревот - демонот. Но, доколку ние не ги искористиме овие сили наполно свесно обидувајќи се да истраеме во доброто, ако не ги споредуваме своите постапки со главната цел на нашето краткотрајно престојување на земјата, тие сили ќе останат неискористени и гревот ќе нè победи. Сега, ајде да погледнеме што се случува со душата понатаму, после нејзиното препуштање на грешната земја...

Доколку „жената“ т. е. душата ѝ прави отстапки на својата похот и се согласува со гревот, учителот на гревот (демонот) придобива сè поголема и по-

голема власт над таквата прељубнија (душата), како да ја исјрпува од неа енергијата на волјата, гушејќи ја нејзината способност да се брани, чинејќи од неа играчка на своите страсти. По извесно време се случува душата-блудница самата да почне да го чувствува товарот на својот блуден живот, самата посакува да прекине со својот љубовник (нечестивиот), но како птица којашто се вплеткала во мрежа нема веќе сили за да излезе од неа. Слично на тоа и луѓето кои од поколение во поколение трупаат гревови, сè повеќе се лишуваат од волјата да се спротивставуваат на гревот, станувајќи постепено марионети во рајете на паднатите ангели.

А сега малку подетално да разгледаме како се одвива тој пројес.

Секојпат кога душата прави избор меѓу она што ѝ го предлага демонот и она на што ја потсетува гласот на совеста, таа всушност прави значаен и голем чекор, кој впрочем е нејзино лично изразување на слободната волја. Од овој избор зависи дали душата ќе ја изгуби или ќе ја придобие Божјата благодат, која е единствената што ѝ дава сила да му се спротиставува на гревот. Така на пример, со секој избор што ја одлачува душата од Бога, таа сè повеќе и повеќе се лишува себеси од благодатта, што значи нејзината волја сè повеќе ја губи силата да му се спротиставува на гревот, дури и ако гледа дека гревот ја уништува самата неа. Тоа е еден од основните духовни закони,

кој го одредува животот на словесните суштства, на луѓето и ангелите. Ќе го наречеме **ЗАКОН НА СООДНОСОТ МЕЃУ ГРЕВОТ И БЛАГОДАТТА**. Според тој закон право-пропорционално со оддалечувањето од благодатната енергија Божја којашто ја утврдува душата во добро-то, расте и силата и власта на демонот над човекот кој ги отфрла Божјите заповеди, но и над целокупниот човечки род. Оваа власт може да се уништи само со враќањето на Божјата благодат на човечкиот род, но пречка за тоа се гревовите, коишто станале некој вид сид меѓу Бога и луѓето.

За да се уништи сидот на гревот, кој претставува пречка, за да се врати Божествената благодат во човекот, потребно е да се поднесат последиците од гревот. Каква е платата што во почетокот му ја одредил Творецот на човекот за гревот? За тоа дознаваме од Божјото откровение на Св. пророк Мојсеј: „Гревот се искупува само со смртта на грешникот.“ За овој закон знаел уште Адам, кој од Бога добил заповед којашто воопшто не било тешко да се исполнува. Со нејзиното нарушување, како што рекол Создателот, на човекот му се заканува смрт (1 Мој. 2, 17). Ни се допаѓа овој закон или не - таков бил! Тоа значи дека искупител и жртва за гревовите на човечкиот род, според логиката на тој закон, треба да биде кrvta на сите и на секого за своите гревови. Тоа всушност и се случило со првата цивилизација на човечкиот род до Потопот, којашто во целост, со исклучок на Праведниот

Ное, била уништена, поради нејзините гревови. Меѓутоа колку и да било тоа жално, луѓето ништо не учат од искуството на другите, и затоа после Потопот, меѓу потомците на Праведниот Ное, отпочнал истиот процес на отстапништво од Бога, којшто неизоставно би требало да заврши со пропаста на тие што згрешиле.

Но овојпат Творецот тргнал по друг пат, раководен исклучиво од љубовта кон созданијата коишто Тој Самиот ги создал. Благодарение на Божјото човеколубие, на луѓето им е дадена можност да не плаќаат со својата крв, да не умираат заради своите гревови, да се избават од гревот и да ја вратат во себе повторно Божествената благодат. Плата за гревовите на човештвото, за да се задоволи **ЗАКОНОТ НА ПРАВДАТА**, станала кrvта и смртта на Едносуштниот и Единородниот Син Божји, Исус Христос, Кој умрел на место нас, за да им дарува на сите **Живот** и можност за спасение. Страшната, и во суштина неограничена-та власт на паднатите ангели над човечките души-блудници, била уништена со Христовата **Жртва** на Голгота. Кrvта на Богочовекот - ете ја непројенливата Цена којашто Тој Сам ја платил за нашите гревови.

Сега гревот е отплатен. Гревот на сите поколенија и на секој човек е искупен со Божествената Кrv на Христа Спасителот. Меѓутоа, дали се сите искупени со оваа Божја Кrv? Потенцијално - да! Вие

секако ќе го поставите прашањето: зошто потенцијално? Се работи за тоа дека спасението од гревот, од властта на ѓаволот, Бог не може да му го наметне на човекот; бидејќи Бог, Кој му дарувал слобода, нема никогаш да го лиши од оваа слобода на избор, и затоа секој од нас треба со својата слободна волја да избере: да го прифати овој Божествен дар, спасението, или да не го прифати. Значи, кога (под претпоставка) џелиот човечки род би Го прифатил Христа и Неговите заповеди, а со тоа и дарот на спасението, сите би биле спасени, и се разбира сите би можеле да се спасат.

Но неволјата е во тоа што не им се допаѓа на сите луѓе да живеат во согласност со Христовите заповеди. Повеќето сакаат да ги следат своите похоти и желби и затоа Го отфрлаат Христа. Отфрлајќи Го Христа, како можат да се надеваат на спасението? Се разбира дека не можат. Кој ќе им ги искупи гревовите во очите на Божјото правосудие? Па тогаш ќе може ли без искупување, без отплата за гревовите да се врати во нив благодатта на Светиот Дух и да ги заштити од влијанијата на демоните? Секако - не! Еве зошто: властољубивите богоборији, демоните, сè повеќе и повеќе ќе им ги одземаат волјата, разумот, и чувствата на таквите луѓе, и овој процес ќе продолжува, сè додека демоните не успеат сосема да ги вподобат луѓето на себе, со што и засекогаш за нив ќе престане да постои можноста за Вечниот **Живот**, во Царството

на Божјата Слава.

Секој човек, соединувајќи се со Христа во големата Света Тајна Крштение, и самиот ја презема на себе Искупителната Жртва Христова, која има сила да ја урива мистичната власт на демоните над волјата на човекот. На тој начин, благодарение на Жртвата на Крстот, душите што Го прифатиле Христа се ослободуваат од гревот со Неговата Крв, и затоа можат повторно да се спротистават, да му пружат отпор на искушувачот-прељубник, со помош на благодатта на Светиот Дух што ја примиле на Крштението.

Но тешко нам! Иако сме добиле толку голем дар од Бога, Кој Го даде Својот Син заради нашето спасение, ние повторно доброволно му се потчинуваме на гревот и нашата душа повторно со секој нов грев ја губи волјата за отпор, ослабува и повторно станува безволна блудница, која ги исполнува сите желби и барања на развратникот во чија власт е. За жал, има премалку луѓе што се способни да им се спротистават на искушенијата и да ја сочуват благодатта од Крштението, со одлучност да се борат од почеток до крај и со самото тоа да се извлечат од кругот на порокот. Меѓутоа...

О, бескрајна Милост Божја!

Знаејќи ја нашата глупавост, слабост и љубов кон гревот, Господ ни дал нова можност да се извлечеме од ѓаволското ропство - преку **ПОКАЈАНИЕТО**. На Својата Црква Тој ѝ дал голема и страшна власт:

со простувањето на гревовите од страна на свештениците и со причестување со Неговите Свети Тајни - со Телото и Крвта Христови - повторно се враќа благодатта на Светиот Дух, повторно нашиот грев се измива и се искупува. Со Крвта на Богочовекот повторно се урива сатанската власт над душата, се кинат ѓаволските мрежи. Значи, нема да паѓаме во униние заплеткувајќи се во мрежите на демоните.

Со воздивнувачко покајание и со исповедање на гревовите повторно ќе ги искинеме мрежите на непријателите, нема да престанеме да се бориме за спасение на нашите души. Тогаш Господ, гледајќи ја нашата упорност неизоставно ќе ни помогне, иако Тој понекогаш и не брза, сакајќи да се увери во искреноста на нашите стремежи.

Бескрвната Жртва, која секојдневно ја принесуваат православните свештеници, во огромните храмови, но и во скромните келии и во пештерите (како што тоа било во периодот на гонењата), на блескаво украсените Чесни Трпези или под отворено небо на рамен камен или на големо дрво среде шумската полјана, сето тоа е на таинствен начин онаа иста Жртва, онаа иста Крв, она исто Тело Коешто било распнато за нашите гревови пред две илјади години. И сè додека православниот свештеник ја извршува страшната Тајна на претворање на предложените Леб и Вино во Тело и Крв на Богочовекот Иисус Христос, сè дотогаш не престанува да се врши и да се принесува и

Голготската Жртва: Христос не слегува од Крстот. Тој ќе продолжи да биде жртва на него за нашите гревови, сè додека последните луѓе кои сакаат да се спасат не влезат во „трлото на (словесните) овији“. Дури тогаш ќе настапи свршетокот на светот.

А сè дотогаш, дури се принесува Бескрвната Жртва со секојдневно извршување на Евхаристијата, секојдневно, за секого од нас кој Ји пристапува, се сотира силата на гаволот, и преку покаянието и приучувањето со Неговото Тело и Крв, кои ги откупуваат и ги измираат нашите гревови, ние сме способни постојано одново и одново да стануваме.

Сфаќате ли сега зошто сатаната и неговата војска смртно ги мразат оние што ја совршуваат Божествената Литургија, насочувајќи ја на нив остријата на својот удар?!

Значи, уште еднаш ве молам: никогаш не очајувајте и не кревајте раје од борбата! Никогаш не заборавајте дека борба ви претстои до самата смрт.

ВИСТИНСКИОТ МЕЧ Е СМИРЕНИЕТО

(КАКО ДА СЕ ИСТРАЕ
ВО БЛАГОЧЕСТИЕТО)

Кого демоните сакаат најмногу да го соблазнуваат? Паднатите ангели како фанатизи на „играта“. Тешката артилерија на пеколот вперена кон надарените луѓе. На колениците на смирението - право во Небесниот Ерусалим. Горчливиот лек е за исцелување на гордите. Подвигничкиот живот е школа на трпението. Зошто е глупаво да ги навредуваме оние што не навредуваат? Со што ќе му нанесеме поразителен удар на демонот? Како да не се соблазниме од примерот на слабите и да не се раслабиме самите? За трезвеноста.

Ако во претходната беседа влијанието на демоните врз душата на човекот го споредивме со соблазнителните зборови и постапки на некој заводник, ќе се обидеме сега да го примениме ова споредување за да утврдиме:

1. Кого поупорно и со поголемо задоволство го соблазнува тој заводник?
2. На каква „жена“ (душа) ќе ѝ биде тешко да се бори со искушенијата?

Значи, дали заводникот ќе го привлече некоја грда жена? Не, страста на ловејот ќе го гони да заведува што поубава жена, затоа што помислата ќе му сугерира дека играта на заведувањето ќе биде и по-комплицирана и поинтересна ако жената е убава. А со самото тоа и победата ќе биде позначајна.

Патем речено, должен сум да ве известам дека борбата на паднатите ангели за власта над човечките души е многу поинтересна отколку што е тоа играта шах, фудбал или некоја друга.

Демоните се пасионирани играчи: гневливи, острастени, спремни да се борат за победа до „последната капка крв“.

Токму во оваа победа и во пријатното чувство на целосна власт над човекот и се состои вистинската мрачна наслада и сатисфакција на нивната неверојатна гордост и властолубие. Во оваа игра за живот и смрт на луѓето тие ја наоѓаат сета смисла на своето постоење. Повеќе отколку за кој било друг, за нив може да се каже: „Сиот живот е само вечна игра“, слично на познатата максима во Неповската песна на Одеските бандити.

Сега, откако сфативме кој ќе го привлече по-големото внимание на заводникот, ќе ни стане јасен и одговорот на второто прашање: на која „жена“ ќе ѝ биде потешко да се бори со многубројните напади од заводникот? Се разбира, на онаа „жена“ која истакнувајќи се со својата надворешност ја има несреќата да

ги привлекува посилните и поискусни искушувачи, т. е. заводници. Како мувите привлечени од мирисот на медот, тие се вртат околу убавиците.

Истото важи и за душата: оние души кои поседуваат големи способности (т. е. убавина), стануваат изложени на нападите на повисоките демонски чинови. О како ли му е само тешко на богатиот да влезе во Царството Небесно! (Мат. 19, 23 - 24).

Но ова не е кажано само за парите туку и за оние што се богати со особени дарови и способности. Токму овде во битка стапува демонот на високоумието и гордоста, тешката артилерија на адот, повисоките чинови на пеколната епархија. Колку е само тешко оној којшто поседува гордост на умот да се спаси! Но сепак е возможно.

Велат дека некогаш во Ерусалим, кај градските сидини, имало порта што ја нарекувале „иглени уши“. Била толку ниска што низ неа не можеле да поминат камилите. Ама некои камили што знаеле да клекнат на колена успевале да поминат низ неа и да влезат во градот. Ете ни упатство што треба да правиме! Ете го начинот да се спасиме. Само со смирене, само со секојдневното себепрекорување гордата душа може да се спаси од мрежите ѓаволски. Зошто на камилата ѝ е полесно да мине низ „иглени уши“ отколку на богатиот со пари, или со способности и со високо мислење за самиот себе, да влезе во Царството Небесно? Се покажува дека потешко му е на оној кој поседува

богатство и дарови да ја совлада својата гордост, су-
ета, самопофаљба и надменост, отколку на џаријата
на пустината да клекне на колена и да мине низ „иг-
лените уши“ во Светиот град Ерусалим, кој претста-
вува праслика на Небесниот Град - на Горниот Еру-
салим.

Но милосрдието Божјо и овде не ги остава
грешнициите: на горделивиите Господ им допушта за-
ради нивното спасение да почувствуваат навреди,
клевети, злоба и омраза од оние што ги опкружуваат
- сето тоа нам гордите ни е потребно како воздухот,
за да го стекнеме смирението. Со истата цел Господ
допушта и болести, и падови (поради нашите грево-
ви), што е исто така неопходен лек за горделивите
души. Само за да научиме со благодарност да ги при-
маме сите казни од рајете Божји, со целосна увере-
ност дека сите нив Самиот ни ги праќа за наша полза,
заради исцеление на нашите души, како горчлив, но
неопходно потребен лек. Дури уште повеќе, најдобро
е себеси да се привикнуваме на помислата дека раз-
личните навреди, клевети и други искушенија треба
со радост да ги примаме, благодарејќи Mu на Бога за
тоа што ни дава можност со трпение да се искупиме
од претходните наши гревови, како и дека ни создава
услови да стекнеме смирение, кротост и душевен
мир.

Во таа смисла во денешните манастири постои
одлична можност да се стекне најважната особина

што ни е неопходна за нашето спасение - смирени-
ето. Нашиот живот е училиште во коишто ние решаваме
задачи, вежбаме да го научиме она што сè уште не го знаеме. Смирението и трпението, самоодрекувањето и кроткоста, не доаѓаат сами од себе. Мора со
Божја помош да ги воспитуваме во себе. Каква ни е ползата ако живееме и работиме меѓу луѓе што нè сакаат или барем ги почитуват правилата на општожитието и на убавото однесување? Во такви идеални услови би се расцветале само цветовите на гордоста и суетата. Во манастирите не е таква ситуацијата. Многумина од оние што денес во нив престојуваат се душевно болни луѓе, но болни кои сепак сакаат да се спасат. Тие се исто луѓе како и сите, и исто така се како и сите - подложни на дејството на демоните, само во поголем степен, што Бог го допушта а за кое не треба да судиме. Со нивна помош можно е подобро отколку било каде да ги вежбаме својата волја и чувствата, учјќи се трпеливо да ги поднесуваме грубоста и клеветата, воспитувајќи во себе добрина, и би рекол благ хумор, со чија помош, со Божјата благодат, сите навреди се поднесуваат без особен напор.

Кој не поминал низ ова училиште, кој не ја искусил сета злоба на демоните што дејствуваат преку луѓето врз нас, тој не може да се движи напред, бидејќи нема опит во духовната борба. Таков неискусен монах може цел живот да води борба, но за жал не со тој непријател и затоа не постигнува успех и дури

уште повеќе, може да загине не сфаќајќи дека негови непријатели се паднатите ангели, а не манастирските браќа или сестри, со чија помош врз него дејствуваат овие невидливи дошепнувачи, скриени од очите на публиката.

Само стекнувајќи големо животно искуство преку правилно поднесување на непријатностите од оние што нè опкружуваат ние можеме да сфатиме колку е глупаво да се лутиме или да ги навредуваме луѓето што нè навредуваат, бидејќи јасно гледаме дека не дејствуваат тие, туку „духовите на злобата во поднебесието“ (Ефес. 6, 12). Ете, секој треба да сфати дека доколку одговара на навредата, со самото тоа го навредува братот, а тоа е нарушување на Божјата заповед (Марко 7, 12; Лука 6, 31). Напротив - треба да му одговориме на вистинскиот непријател, на демонот, кој впрочем го нанел ударот криејќи се зад братот како зад штит. Доколку ние како одговор удриме по братот, демонот радосно ќе ни се потсмева, бидејќи тоа и го чекал, а доколку удриме по самиот демон со смиренето, тој ќе зарида претрпувајќи пораз, бидејќи смиренето е вистинското оружје кое болно го бие бестелесниот враг.

Патем речено свртениот образ (Мат. 5, 39) токму и значи со смирење да му се нанесе одлучен удар на демонот. Но, треба да се знае дека овој начин е применлив само во однос на братот во Христа, кога демонот искушува, значи само кон личниот неприја-

тел, но не и кон непријателот на Црквата, на општеството и на татковината.

Ако мислим прецизно, вистинскиот христијанин никако не може да има лични непријатели, затоа што како прво тој ги сака луѓето, согледувајќи го во нив ликот Божји, макар извалкан; а како второ, тој јасно сфаќа дека во непријателските односи кон луѓето што го опкружуваат раководечка улога играат и демоните. Така излегува дека под зборот „непријатели“ Евангелието ги подразбира оние коишто нас нè сметаат за непријатели и коишто се однесуваат кон нас непријателски, но дека ние никого не треба да го сметаме за непријател, освен паднатите ангели - демоните.

Ми се чини дека многумина од оние што живеат во манастир нè поразуваат со својата грубост, бескарактерност, нетрпеливост и други асоцијални особини, а да беа останале во светот би оддавале впечаток на комуникативни, добри и пријатни луѓе. Но, со оглед дека манастирите се јавуваат како авангарда (стратешка претходнија) на Христијанството, во жестоката битка на армијата со гаволи токму тие и ги примаат врз себе најмоќните удари на непријателот и не сите Христови војници можат да издржат под огнените рафали на противникот. На многумина им е потребна помош и поддршка од духовно посилните браќа, нивниот пример и молитва, а понекогаш и единственото снисходење и умеење да се претрпи „не-

моќта на немоќните“). Важно е само да не се соблазниме од примерот на послабите, да не се раслабиме, туку да истраеме во благочестието, а тоа е доволно сериозна и комплицирана задача ако се земе предвид општата раслабеност на современиот манастирски живот.

Браќата и сестрите кои се подготвени да водат поподвижнички живот секако ги вознемирува таквата **status quo** состојба. Но треба да сфатат дека, како прво, при отсуство на опитни духовни раководители (а таквите речиси никогаш не живеат во манастирите) ни самите не би истрајале во построг подвиг, дури и кога би престојувале во свое одделно општожитие. А како второ, лишувајќи го со тоа од здравата и поголема ревност во богоугодувањето дел од монаштвото, би ги лишиле манастирите од можноста послабите да бидат воспитувани преку примерот на подобрите, и со тоа Светите обители конечно би се изродиле во заедници на верни ергени или моми. Ете зошто треба да се прифатат постоечките околности такви какви што се.

Сфаќајќи дека некои монаси и монахинки не можат да поднесат големи подвизи на воздржание и молитва, духовно посилните монаси и монахинки треба првсто и истрајно да се држат до прифатениот молитвен ритам во манастирот, а основното свое внимание да го насочат кон стекнувањето трпение, благост, кроткост, да се учат на мирно и спокојно прифаќање

на сите непријатности, зрачејќи со радосно и ведро расположение. Сите овие особини се здобиваат со истрајно и несмалено трезвоумие. Трезвоумието (будноста) е непрестајна борба со желбите на телото и со помислите што ни ги уфраат внатрешните непријатели (гордоста и нашето самољубие) и надворешните непријатели - демоните. Тоа е принудување (на себеси) да се откажеме од своето „его“, тоа е непрекинато самопотсетување на потребата од стекнување несебичност. Трезвоумието е постојано внимавање и отфрлање со умот на сите грешни предлози однатре и однадвор, тоа е непрекинато самопринудување кон доброто и отфрлање на секое зло. Трезвоумието е една од основните науки на монашкото дејствување. На него треба да се учиме во сите околности и во секој манастир. Ви советувам да ѝ посветите особено внимание на науката на трезвоумието, изучувајќи претходно сè што ќе најдете во книгите на Светите подвижници за темите што ги опфаќа, а потоа да се обидете да ги примените своите знаења во пракса.

Следи уште да се приспомне и за најзначајната работа на монахот - за потребата од будење во себе молитвено расположение, вкус за молитва, бидејќи со ништо друго не се испросува од Бога благодатта на Светиот Дух, само со внимателна молитва.

Ве молам да ги поделите меѓусебе книгите на тој начин што секоја од сестрите да може во својата

книга да пронајде сè што се однесува на трезвоумието и чувањето на срцето. На пример, една да работи со „Лествицата“ и да ги вади оттаму соодветните делови, друга со „Невидливата борба“ на Св. Никодим Светогорецот, останатите да ги истражуваат различните томови од „Добротолубието“ и да извлекуваат сè што се однесува на трезвоумноста. Неодамна во Лаврата се издадени „Духовните беседи“ на Св. Макариј Египетски. Таму постои „Слово за чување на срцето“, кое може да се најде и кај Авва Доротеј. Сите тие извадоји за чувањето на умот и срцето, за борбата со помислите и телесните желби потоа е пожелало да се запишат (со редослед) во една тетратка, за да можат сите редум да ги прочитаат поуките што се однесуваат на темата којшто нас нè интересира, предадени од различни Отци.

Сега треба да кажеме неколку зборови за оние наши сестри кои предаваат во неделното училиште, бидејќи нивните искушенија и соблазни значително се зголемиле, кога и возрасните почнале да присуствуваат на предавањата. Се разбира, од светоотечкото искуство ние знаеме дека доколку почетниците почнат некого да поучуваат, може да се каже веднаш дека тие се во демонска пролест. Но еве ја неволјата: во современите новоотворени манастири речиси и нема кој да поучува, таму практично сите се почетници.

Иако вие ја работите својата работа по послу-

шание, Демоклисовиот меч на суетата сепак виси над вашата глава. Никој нема да биде во состојба да ви помогне доколку вие самите себеси не си помогнете за да ги одбегнете најостроумните и најсуптилните мрежи на лукавиот. Сум имал прилика повеќепати да гледам како мошне искрени лубе во верата, кои се напитале добра духовна литература, прилично комплетно можеле да даваат совети, поаѓајќи од искуството на Светите Отци, а притоа нивните совети биле применети и ја постигнувале целта укажувајќи им реална помош на оние што им ги поставувале прашањата. Практично сите тие пред мене еден по еден потоа биле исмеани од демоните, коишто жестоко им се нафрлиле, ловејќи ги нив коишто воопшто немале искуство во духовната борба со мрежите на суетата.

Какви страшни падови сум имал прилика да видам! Слугите Божји станувале непријатели Божји во рок од некои две-три години. Гаволот така ги определестил умовите на овие несреќници, што тие станувале слепи и глупви за сè што било спротивно на нивното мислење. Тажниот пример на нашиот заеднички познаник, мирјанинот Н, којшто тргнал по овој лизгав пат, е уште еден доказ за тоа.

Но, што да се прави ако е такво послушанието! Ви повторувам: никој од лубето не може да ви помогне, а Господ често ви праќа огнени искушенија. Надежта положете ја на вашата благоразумност, на бдеењето над своите помисли и над суптилните движе-

ња на душата, а основно на самоуокорувањето, коешто ја уништува секоја суетна помисла. Треба да знаете: за влакно сте далеку од погибелата и одите по острицата на ножот! Имајте го тоа секогаш на ум! И постојано воскликувајте во своето срце: „Господи, сочувј ме од гордоста, не допуштај да загинам!“

БИ САКАЛ ДА СЕ СПАСАМ,
НО МЕ МРЗИ ДА СЕ МОЛАМ

Раслабеноста на волјата како духовна болест на целиот човечки род. Да не бидеме робови и кога сме поробени од гревот. Зошто немаме право да сè споредуваме себеси со другите? Грев е да правиме по-малку отколку што можеме. Како да се заштитиме од самозадовољството после доброто дело?

Би било многу тажно кога кај тебе би се појавила желбата „да бидеш како сите.“ Во нашиот раслабен век тоа би значело нешто слично како: „Би сакал да се спасам, но ме мрзи да се молам“. И самата гледаш дека безмалку никој (дури и меѓу искушениите) не може да се воздржи од многусловието ниту од сладострастието, или од некое друго, поинакво угодување на сопственото тело и на своето „јас“. Оваа слабост е духовна болест. Патем речено ти ја гледаш во себе, нели е така? Слабоста на волјата е општа болест којашто го покосила целиот човечки род од моментот на првобитниот пад во грев, што било последица на отстапувањето на Божјата благодат од Адам и Ева, кои згрешиле, за што веќе зборувавме. Но еве ја неволјата: оваа безблагодатна состојба, која-

што ја наследивме од прародителите, сè повеќе ја зголемуваме со своите гревови, коишто сè повеќе и повеќе нè лишуваат од благодатта. Како да не ја оплакуваме таа бедна, огревовена, болна состојба?! Затоа душо, „покаж се за своите дела“, како што читаиш во Покажниот Канон.

Значи, ослабена од отсъството на благодатта Божја, нашата волја се урива под напорот на ѓаволската волја, која нè наведува на грев, и самата е грев. Во исто време кај нас пристапот на демоните обезбедил отсуство на благодатната заштита, којашто го заштитува човекот од несаканото влијание на демонската волја. Ова насилие може да се одбегне само по пат на постепено здобивање или подобро речено „стекнување на благодатта на Светиот Дух“, како што зборувал, ако се сеќавате, Преподобниот Серафим Саровски.

Меѓутоа, „не знаете ли дека кому му се давате како робови за послушност, слуги сте му на оној кому му се покорувате?“, прашува Апостол Павле (Рим. 6, 16). Тоа значи дека ако ние, иако демонот со сила нè принудува, а сепак со својата желба и волја не го прифаќаме она на што нè тера (принудува), значи ако не му се предаваме доброволно во послушание, тогаш не сме му слуги коишто доброволно се потчиниле под јаремот на домаќинот. Поисправно би било да речеме - во таков случај сме неволно заробени војници, затоа што нашата лична желба сака нешто друго.

Од ова произлегува дека иако ние предавајќи му се на демонското влијание не сме останале во доблеста, од своја страна не сме престанале да му даваме отпор ни на нашиот поробувач, сè одново и одново кајки се и осудувајќи се себеси, сè уште не сме отпаднале од Бога, не сме станале „јелосни“ робови на гревот и на ѓаволот. Во тој случај како да сме во заробеништво кај непријателите, ние сме останале поданици на својот Цар, не сме се одрекле од Него, и водиме борба „во илегала.“ Значи, постојано треба да пружаме отпор, и без оглед на сè не смееме да сакаме да му се потчиниме на ѓаволот, грижејќи се во меѓувреме за стекнување на благодатта, којашто се дава како прво заради молитвата, а како второ преку добрите дела и послушанието.

Но за да не паднеш преку молитвата, послушанието и воздржанието (кое треба да биде според силите) во најтешкиот грев на гордоста, должна си да запаметиш дека немаш право, во сеедно кои околности, да се споредуваш со другите, затоа што преку тоа може да паднеш во осудување (ако сметаш дека си подобра од другите) или во очај (кога во некого ќе видиш доблести какви што не поседуваш). Никогаш не се обидувай да се ставаш себеси со некого под еден аршин, затоа што „секој има свој сопствен дар од Бога: овој вака, друг онака“ (1 Кор. 7, 7). Доколку Бог ти дарувал повеќе сила да се бориш со слабоста или да се воздржуваш од нешто, не гордеј се, бидејќи

од тебе и ќе се бара повеќе, а кому му е малку дадено од него малку и ќе се бара - се надевам дека го паметиш тоа. Но, освен Бог Творецот, никој не ја знае мерата кому што му е дадено и колку. Ти работи според мерата на своите сили; човек неа ја чувствува во себе. А доколку работиш помалку отколку што можеш, тоа е грев.

За да не се погордееш после некое добро извршено дело потребно е да ја подготвиш својата свест уште претходно, овие две тези секогаш да ги имаш на памет:

1. „Ни стоти дел од она што би требало да го правам не правам.“

2. „Јас го исполнив ова само затоа што Господ ми даде сили, здравје, правилни мисли, но јас самата не би можела да сторам ништо без Негова помош.“

На крајот би сакал да ти се обратам тебе и на сестрите со зборовите на Апостолот: „Секоја од вас нека покажува непрестајна ревност кон остварување на полната надеж до самиот крај; нека не ве обзема mrзеливост!“ (Евр. 6, 11).

СПОРЕД ШТО ДА СЕ РАКОВОДИМЕ АКО НЕМАМЕ ОПИТЕН ДУХОВНИК

Што да ни биде поддршка ако немаме духовен раководител? Чувајте се од „старите-ласкачи“! Постот не е побожна традиција, туку оружје во борба со демоните. Може ли да „се одмораме“ од борбата за спасение? Прашајте ги близните за своите недостатоци. Опасните последици од неправилната молитва.

Ги поздравувам сите сестри на почетокот од Великиот Пост! Се надевам дека ќе го исполните со молитвен подвиг и дека ќе ви помогне да ги засилите вашите духовни сили. На прашањата ќе ви одговорам на следниов начин:

1. Веќе многупати сме говореле за тоа дека во наше време мора поединечно да се спасуваме, затоа што имаме малку добри примери пред себе, мала духовна поддршка од страна на опитни монаси, па колку и да е тажно, речиси и како да ја нема. Сепак, сè уште имаме раководство - тоа е Евангелието, ја имаме и својата совест, па книгите од Светите Отци според кои треба да ја поправаме за да не нè збуни непријателот. Во нашата работа е важно само едно: да не се раслабуваме, да не се опуштаме, непрестајно до сама-

та смрт да водиме борба со „стариот човек“. Паузата, т. е. престанокот на борбата неминовно води до смрт на душата.

2. Треба да сечуваме од „стариите-ласкачи“ за кои пишувал Св. Игнатиј Брјанчанинов. Овие старици ги привлекуваат околу себе младите „подвижници“ и „подвижнички“, и тоа така што им дозволуваат да не се борат и тогаш кога искуството на Светите Отци и христијанската совест говорат дека треба да се води борба.

Се разбира дека е тешко да се бориш, но таквиот „старец“ ласкано го теши искущеникот кој сторил нешто за што и совеста негова го укорува: „Не е тоа ништо!“, вели таквиот старец „тоа не е страшно, сите се грешни“ ... На душата ѝ станува „лесно и радосно“. Не треба да се бориме, сега во целост може да ѝ се предадеме на својата страст, затоа што совеста повеќе не ќе мачи, смиrena со „благословот“ на старецот.

3. Доколку има можност за тоа, при благослов од старешината, за време на Великиот Пост причестувај се еднаш неделно.

4. Со оглед дека трпезата кај вас е заедничка, ми се чини дека и покрај сите желби Правилото (во однос на храната за време на Великиот Пост) не ќе можеш да го запазиш. Колку и да изгледа тоа жално, ова денес им е полесно на побожните христијани во светот отколку на монасите. Причината за тоа е што

во нашите современи манастири, како што погоре говорев, има малку опитни духовници кои би можеле да ги применат правилата на типикот во однос на секој од монасите за чие духовно раководство се грижат, земајќи ги притоа предвид здравјето и можностите на секого посебно. Сепак, за монасите подвигот е неопходен - инаку какви монаси сме ние?

Понекогаш пример за подвижништво ни даваат христијаните од светот: безмалку сите наши посетители на манастирот немаат ништо јадено во првиот ден од Великиот Пост, а останатите денови од првата седмица, кога според типикот е пропишано „сухојадение“ (т. е. сува, неготова храна) многумина од нив биле само на чај и леб, без каков било наговор од страна на духовници. Повеќето од нив при сето тоа работат секој ден, и тоа напорно. Зад нив не заостануваат ниту најстарите: некои од нив издржуваат без никаква храна по два дена, како што е пропишано во Правилото: „Во првиот ден од првата седмица на Светата Велика Четириесетница т. е. во понеделникот, не прилега да се вкуси нешто, а исто така и во вторникот. Во средата, по Литургијата на Претходно осветените Дарови, се поставува трпеза: леб со топла супа од зеленчук, и напиток со мед. Оние што не можат да издржат во првите два дена земаат после Вечерната, во вторникот, малку леб и квасец. Истото го прават и старите.“⁹

⁹ Типик, лист 32, издание од 1997 година

Слава Му на Бога што ние, свештенослужители, успеваме да постиме според Правилото и првпат седнавме на трпеза во средата по Литургијата. И замисли си: никој од нас не умре, иако најстариот свештеник има над шеесет години.

За жал, заради губењето на континуитетот на пренесувањето на монашкиот опит, бидејќи монаштвото било уништено претходно за време на советската власт, а веќе до почетокот на обновувањето на монашкиот живот во 1990-те години некои монаси веќе биле умрени, во современите манастири понекаде се изгубило поимањето на целта и смислата на постот. На пример, денес многумина на постот гледаат како на побожна традиција и ништо повеќе. Но тој има и подлабока, мистична, духовна смисла. Како прво тоа е едно од средствата за стекнување на благодатта на Светиот Дух, освен тоа тој е најважно средство за засилување на молитвата, за очистување на мислите, и на крајот - еден од основните начини на борба со демоните, кои за разлика од нас, не престануваат да се борат, ниту една минута. Единствено ние попуштаме, запираме одвреме-навреме да се одмориме спуштајќи го оружјето. Колку е само потребна оваа борба, особено во наше време! Како ли може да се води без пост?

Ти препорачувам за време на постот да земаш храна двапати дневно. Труди се да не се прејадуваш и јади посна храна, но сè прави така за да не свртиш

на себе ничие внимание, а што е најважно, те потсетувам: чувај ја својата душа од суетата, иако знам дека тоа го имаш предвид.

5. Многу подобро од настојателката твоите недостатоци можат да ги забележат сестрите со кои доаѓаш во контакт. Затоа, подобро е да обрнеш внимание на тоа со кои твои особини тие не се задоволни (само, без никакво самооправдување) и ќе видиш со што треба да се бориш. Оние што ти се поблиски можеш директно да ги прашаш: „Какви недостатоци гледаш во мене?“ А ако веќе ти кажат нешто што не си очекувала, прими го тоа храбро, не кревај го носот, туку со благодарност прими, затоа што секоја таква забелешка, иако е болна заради гордоста, е многу драгоценна за процесот на духовното преобразување.

6. Начинот на молитва со напрегање на целото тело не е нималку исправен! Тоа само до едно нешто може да доведе - до демонска прелест (нека нè сочува Бог од ова искушение!). Во основата на сличните „методи“ секогаш лежи нашата неминлива гордост, желбата што побрзо, „со претерано чукање“ да дојдеме до Бога. Мило мое чедо, па Бог секогаш нè слуша! Неговиот Дух продира во секоја наша клетка, во секоја молекула. Треба да се молиме, секако, со одредена напрегнатост, но не на телото, во никој случај, туку само на умот, онолку колку што тоа е можно. Напрегнувањето на умот е потребно само заради концентрацијата на свеста, заради зголемување на вни-

манието кон зборовите и смислата на молитвата, заради постојаното отфрлање на помислите коишто не престајно доаѓаат однадвор, а коишто најчесто ги вметнуваат демоните. Но најважно е да ја „наштимаме“ душата како виолина, и тоа секогаш за покајничко расположение, но без раздразливост (како што за тоа вели Пророкот Давид: „Жртва за Бога е духот скрушен; срјето скрушено и смилено Бог нема да го презре“ (Пс. 50, 17).

Молитвата е голем подвиг во постепеното стекнување на благодатта на Светиот Дух, а умножената благодат и самата ја засилува молитвата. Сè е, како што гледаш, взајмено поврзано. Не смее да се форсира овој процес, треба скромно и непрестајно да се работи, а Бог, во Своје време, ќе го испрати она што е потребно да го испрати. Му благодарам на Бога што си се сетила да ми напишеш за тоа! Јас многупати сум видел со свои очи ужасни последици предизвикани од неправилна молитва, и затоа, читајќи го твое писмо, многу се исплашив.

Господи, спаси и помилуј!

БРЕМЕТО МОЕ Е ЛЕСНО...

Може ли да се спасиме без да си скратиме нешто? Одрекувањето од светот не значи и одрекување од културата. Зошто страсната приврзаност е нашиот непријател? Како да устроиме вистинска хиерархија на вредности за да не паднеме во мрежата на страстите? Определба на поимот „страст“. Начини на садење на страстите. Човекот заробен од страст е потенцијален предавник на Христос. Зошто е толку болна операцијата на отсекување на страстите? Од египетското ропство на светот во вистинската слобода во Христа!

Во последните месеци и половина, иако деновите беа исполнети со мноштво различни доживувања и големи празници, се разбира за вас најважно случување бил монашкиот потстриг.

Незабележано поминале скоро три години откако сте дошли во манастир. Тоа е доволно долг период за да се размисли за сè, сè да се преиспита, и човек да се провери себеси. Блажен е оној којшто го избрал патот кој ги следи Божјите заповеди, патот на восовршувањето во нив, оној којшто се отстранил од светот, во којшто денес на христијаните им е потешкото да се спасуваат од кога и да е, заради еnormно зго-

лемениот број искушенија што ја раслабуваат душата на така тенкосетен и незабележлив начин, што патот на крстот и самоодрекувањето (за христијанинот) станува сè потежок. Но, всушност по овие тешки, тесни и трнливи патишта на носење на крстот Бог заповедал да врвиме ние што сакаме да се спасиме. Колку и да се сакаме себеси, колку и да го жалиме своето тело, колку и да тагуваме заради непостоењето можностти да ја восовршиме својата душа преку содржините на овој свет (со уметноста, науката, општествената дејност и сл.), сепак доколку сакаме да бидеме ученици на Господ Исуд Христос (т. е. оние што се спасуваат) секогаш треба да се сеќаваме на тоа дека спасението никако не е можно без распнување на страсти (на телесните и на душевните).

Поголем број современи христијани, дури и меѓу православните (т. е. оние што ја знаат неискажливата Христова наука), многу ќе се зачудат кога ќе сфатат дека на нив се однесувале зборовите: „Ниеден од повиканите нема да ја вкуси Мојата вечера. Бидејќи многумина се повикани, но малцина се избрани“ (Лука 14, 24). А кога тие повикани (христијани) ќе сфатат дека останале надвор зад портите на Царството Небесно, ќе почнат „да чукаат на портите говорејќи: Господи, Господи, отвори ни!“ А Тој одговарајќи ќе им рече: „Не ве познавам од каде сте“ (Лука 13, 25).

Но, која би можела да биде пречката заради којашто овие верници не влегле во бројот на Божјите избраници? Излегува дека тоа се нивните „малечки

страсти“, нивната приврзаност за телесните, душевните и лажните духовни наслади, нивната наивна надеж во тоа дека може да се спасат не скратувајќи си притоа ништо, без мачните борби со желбите и страстите. Всушност, страстите не им дозволуваат на луѓето да влезат во Царството Небесно, бидејќи Творејот Самиот рекол: „Секој од вас кој нема да се одрече од сè што има, не може да биде Мој ученик“. Ако човекот не се пројавува како ученик Христов, тогаш далеку е од Неговото учење, значи - далеку и од спасението.

За жал, Христовите непријатели успеваат, благодарение на безмалку сеопштата духовна неписменост, да ги збунат многумина со горенаведените зборови на Спасителот, коишто поранешните и денешните слушатели на демонот ги толкуваат така што можат да предизвикаат само омраза кон Христовото учење. Кај духовно непросветлените интелектуалци, а да не зборуваме за другите сојијални групи, овие непријатели на Црквата се потрудиле да го зацврстат мислењето дека во Царството Небесно (такво е на водно според нив христијанското учење), ќе влезат само валканите, вошливите, необразованите, а можеби и сосема неписмените луѓе кои бегаат од автомобилите, со ужас го одбегнуваат патувањето со авion, пребледуваат при самото спомнување на телевизорот, а доколку одненадеж некој во нивно присуство макар и проговори нешто за компјутер, тие неизоставно и театрално паѓаат во несвест.

Ваквото сфаќање никогаш не било став на Црквата. Одрекувањето за кое зборувал Господ во горенаведениот цитат воопшто не означува потреба од одрекување на сè што создала материјалната култура, цивилизацијата. Тоа означува само потреба од искоренување на секоја страсна приврзаност, кон што било: кон уметноста, науката, природата, славата, предметите, богатството, човекот или животните. Тоа означува воспоставување на исправна хиерархија на вредности, како и совладување на оние духовни задачи коишто треба да се исполнат во овој привремен живот како зададени од Создателот, а сè друго треба правилно да се постави на второ, трето, четврто место итн.

Доколку на прво место во сријето на човекот се Божјите заповеди а главна цел на животот - спасението, тогаш сè останато не само што нема да му пречи, туку напротив: тој може да ги испорзува достигнувањата на науката, да си помогне себеси во она што е најважно за неговото духовно преобразување и за укажување поддршка на ближните во оваа нималку лесна задача. Доколку материјалните богатства, достигнувањата на културата итн. станат за човекот идоли, кои зазеле во неговото срије несоодветно место, тогаш неизбежната приврзаност кон нив ќе ги претвори во окови коишто го влечат кон пониските телесни и душевни задоволства, терајќи го да Го заборави Бога и главната цел на човечкиот живот.

Во тој случај сиот овој прав и пепел така привлечни за човекот, служат како мамка во рајете на супер-интелектуалците (демоните), кои се во состојба мошне лукаво да го вртат околу прстот секого, дури и најгенијалниот човек, бидејќи демоните на вишите чинови се неспоредливо попаметни и помоќни од секого од нас и на победа во оваа страшна борба за нашите души може да смета само оној на чија страна е помошта на Христа Спасителот.

Кај кого и како настанува страста? Таа неизоставно се појавува кај секој човек чие животно мото звучи приближно така: „Уживај што повеќе, бидејќи само еднаш се живее. Од животот треба да се земе сè што може да се земе. Она што не може со добро, треба да се одземе со сила.“ Такво мото постои, макар не секогаш јасно и јавно, на дното на свеста кај секого коишто не е утврден во Вистината, којашто Создателот ни ја објавил, најпрво преку библиските Пророци, а потоа со Самиот Воплотен Бог - Исус Христос. Патем речено, горенаведената лажна теза, максимално била изразена во 70-те години од XX век: „Жivotot е само миг, за него и фати се!“

Страста во својата основа безмалку секогаш има некоја природна потреба: станува страст дури тогаш кога со помош на демонот ќе ги премине од Бога одредените граници (болно хипертрофира) и се покажува незауздлива, па го гони човекот заради нејзиното задоволување да ги нарушува Божјите заповеди.

Знајќи ја добро оваа законитост демоните се трудат да го натераат човекот да греши не преку активностите што му се непријатни, туку спротивно - преку задоволствата, предизвикувајќи во него абнормално лесни физиолошки или душевни потреби, чие задоволување му носи наслада.

Проучувањето на можностите на паднатите духови покажало дека тие можат да ги хипертрофираат, т. е. да ги преувеличуваат како природните, физиолошките потреби на организмот (глад, сон, полов инстинкт и др.), така и душевните потреби.

На пример, со помош на уфрањето самољубиви и горди помисли тие можат во душата на човекот да предизвикаат неодоливо страстен стремеж кон власта, или да разгоруваат во него страст кон душевни наслади од друг вид. Слична страст може да биде насочена, да речеме, кон различните видови уметности, кон науката, како и кон театрските претстави - забави, и тогаш овие навидум невини активности можат, со помош на демонот, далеку да го одвлечат човекот од главната цел на неговиот живот, од спасението на душата.

Треба уште да се има на ум дека задоволувањето на овие и на други потреби коишто демоните ги преувеличуваат, секогаш ги доведуваат луѓето до потреба да чинат зло за да ги здобијат посакуваните телесни и душевни блага со помош на лага, измама, лукавство, предавство, клевета, кражби, убиства (вклу-

чувајќи и убиство на своите неродени деја) секунално насилиство, незаконско користење на власта и сл. Зготра на тоа, стремежот кон насладите и отсуството на желбата да ги ограничи своите потреби секогаш им носат неволји и солзи на луѓето што го опкружуваат, а за кои „насладувачот“ не ни размислува, иако на нивна сметка се насладува.

Користејќи ги страсните приврзаности кон телесните и кон душевните наслади налик на рибарски мамки, демоните со нив ги ловат човечките души и продолжуваат да ги држат на јадија, час затегнувајќи ја час попуштајќи ја. Што повеќе такви мамки и јадији ќе успеат да закачат за срцето човечко, со тоа и повеќе власт самите имаат над него, терајќи го човекот заради задоволување на овие или оние страствени приврзаности да ги нарушува Божјите заповеди и да греши.

Гордоста во сите нејзини облици, самозадоволството, суетата, перчењето, самопофалбата, презирањето на ближните, властољубието, секуналната разуданост, прејадувањето, пијанството, наркоманијата, насилиството, живеачка на сметка на другите, приврзаноста кон забавата и раскошот, сето тоа е само дел од страстите со чија помош демоните го ловат безмалку џелиот човечки род, кој отпаднал од Бога и не сака да живее според Неговите Свети заповеди.

Неоспорно, на христијаните во светот им е мошне тешко, а честопати речиси и невозможно за-

ради искушенијата да се воздржат од некои страсти, особено затоа што во светот дејствуваат мошне силни и многубројни примери во нивното опкружување коишто по правило се заразни. Набљудувајте некој христијанин од светот. Колку нечистотија се натрупнува на неговата душа само за еден ден живот во светот!

Колку секаде - во продавници, на улици, во јавниот превоз, на работа и дома - тој само слуша глупави, недуховни и вулгарни разговори, колку одвратни работи гледа на телевизија, и колку валкани лаги ќе прочита во весниците?! И така секој ден. Од таа секојдневна психолошка обработка душата се валка, се отуѓува, се раслабува, губи вера, и на крајот бива уловена од некоја страст. Од своја страна страста попрано или подојна го нагонува човекот да ги нарушува духовните закони и да ја валка својата совест, да ги престапува Божествените заповеди и дури да Го издава и продава Христа заради нејзиното задоволување. За жал, така било и така ќе биде... Човекот којшто е уловен од која било страст во некој момент сигурно ќе стане предавник на Христа, таков е законот, бидејќи е речено: „Не можете да Му служите на Бога и на Мамона!“ (Мат. 6, 24). Во превод од арамејски „мамон“ означува богатство, а со тоа и сите телесни и душевни наслади коишто со помош на богатството се стекнуваат.

Еве зошто на незаробеноста, односно на слободата од заробеноста на страстите, Бог укажува како

на едно од најпотребните средства за спасение. Оваа заповед Христос ни ја дал велејќи: „Одрчи се од себеси“ (Мат. 16, 24). Сепак во оваа заповед воопшто не се говори, како што некои сметаат, за потребата да се отфрли својот разум, творечките способности и физиолошките потреби коишто Бог му ги дал на човекот. Не, овде се зборува исклучиво за отфрлање и искоренување на страсните заробености, коишто можат толку силно да се вкоренат во душата на човекот и да станат нешто како негова „втора природа“, дел од неговата личност, од неговото „јас“.

Отфрлањето на една или на неколку страсти човекот го чувствува како отфрлање на самиот себеси, а тоа е секогаш многу болно. За нашите гревољубиви души отфрлањето на страстите е до таа мера болно, што во Евангелието се споредува со распнување на крст, за што Господ зборува: „Ако некој сака да врви по Мене, нека се одрче од себеси, нека го земе својот крст и нека врви по Мене“ (Мат. 16, 24). Но ајде да се присетиме: каде оди Тој? На Голгота! Значи Христос нè повикува да се откажеме од себеси и да одиме со Него во смрт! Со други зборови ослободувањето од страстите според својата болност и тежина е налик на распетие и затоа Светите Отци овој подвиг на душата го нарекувале „сораспнување со Христа“. За истото и Апостолот Павле им пишува на Галатјаните: „А оние што се Христови, го распнаа телото свое со страстите и похотите“ (Гал. 5, 24). И

во Посланието до Римјаните како да продолжува: „Стариот наш човек е распнат со Него за да биде уништено гревовното тело, па да не бидеме веќе робови на гревот“ - што значи на гаволот (Рим. 6, 6). Под „тело гревовно“ Апостолот овде ја подразбира заробеноста од страстите, т. е. од страстите кои станале нераздвоен дел од човекот, или поинаку речено од „стариот човек“, којшто треба да умре со болна смрт на крстот, за распнувајќи се со Христа, да сојдурува со Него, во Неговото Вечно Царство на Љубовта и Правдата.

Некој од христијаните во светот би рекол: „О колку е тежок животот на монахот - ова не смеат и она не смеат! Сè им е ограничено. А и самиот живот им е едноличен. Не, не - јас тоа не би го издржал!“

А јас, грешниот, го гледам таквиот и размислувам: „Несреќнику, па тебе ти е многу потешко да се спасуваш отколку нам, на монасите. Многу ти е потешко да врвиш по Христа, наоѓајќи се во египетското рапство во светот, од коишто монасите со Божја помош успеале да излезат, како некогаш Израилците по дното на морето а по суво, гледајќи го својот гонител, фараонот, како се дави. Да, ние живееме и туѓинуваме во пустината, во која нема разноликост на природата, храната и впечатојите, но Бог нам ни ја дарувал Ветената Земја! Заради Неа може малку и да се потпри!“

Веројатно другите мислат поинаку, но како што мене ограничениот ми се чини полесно е да се

спасиме во монаштвото, бидејќи самиот монашки начин на живот им ги скратува на демоните големиот број можности да нè пријврстат, приврзат, пришијат, заштрафат и приковаат за земјата и за сите преодни земни наслади со мноштво духовни синцири, конопи, јажиња, врвији, жици, и конији.

Не, се разбира, свињата, како што народот кажува, секогаш ќе најде помија и кал, во тоа не треба да се сомневаме! Но, ние нема да зборуваме за таквите монаси и ќе се потрудиме да не се соблазниме од нивниот живот. На крајот на краиштата, секој ќе одговара самиот за себе и како што рекол Апостолот: „Секој од нас ќе одговара пред Бога за себе“ (Рим. 14, 12). Ако секогаш ја имаме на ум главната цел на својот живот, т. е. спасението преку духовно и морално растење според мерата на стекнатата благодат на Светиот Дух, тогаш во манастирот е несомнено полесно да се спасуваме отколку на кое било друго место.

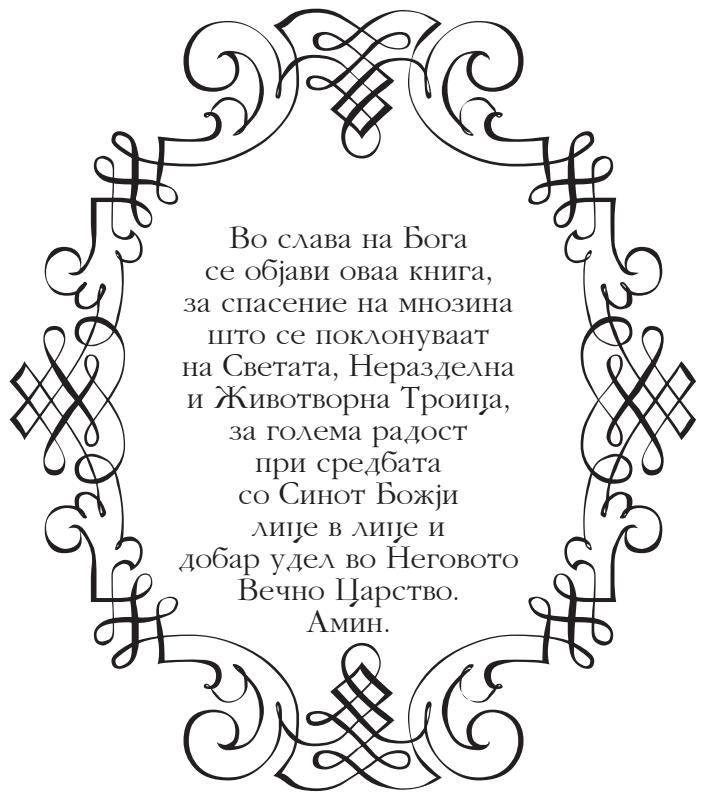
Затоа, се радувам заради вас, бидејќи не ве соблазниле широките врати и широкиот пат на световниот живот, се радувам заради вас, затоа што сте напушле храброст во себе да го понесете јаремот Христов на вашите нежни женски рамења. Се радувам, бидејќи сте се одсвале на повикот Господов, затоа што ТОЈ неизоставно ќе ви помогне, останувајќи доследен на Своите зборови: „Јаремот Мој е благ и бремето Мое е лесно“ (Мат. 11, 30).

СОДРЖИНА

Предговор на оригиналот.....6	Да ја оттргнеме душата од власти на демоните.....50
Стојте во слободата со којашто Христос нè ослободи.....8	Духовното предавство почнува од самоугодувањето.....59
Најзначајното животно дело.....10	Широкиот пат води кон пропаст.....64
Како да изградиме свој внатрешен дом.....17	Саможивоста како главен корен на гревот.....76
Никогаш не престанувај да се бориш.....29	Христос не слегува од Крстот.....82
Како да владееме со своето однесување.....34	Вистинскиот меч е смиренето.....91
Туѓите недостатојди не ни се пречка на патот кон спасението.....44	Би сакал да се спасам, но ме mrзи да се молам.....103
	Според што се раководиме ако немаме духовник.....107
	Бремето Мое е лесно.....113

Во слава на Бога
се објави оваа книга,
за спасение на мнозина
што се поклонуваат
на Светата, Неразделна
и Животворна Троица,
за голема радост
при средбата
со Синот Божји
лице в лице и
добрар удел во Неговото
Вечно Царство.
Амин.

128

129

